

JOSEP HERNANDO DELGADO*

***IRREGULARITATS PER IL·LEGITIMITAT
I ALTRES CAUSES I L'ACCÉS A L'ORDE CLERICAL.
DIÒCESI DE BARCELONA, SEGLE XV***

ABSTRACT

An analysis of the irregularities or canonical impediments to being able to receive the tonsure and the sacred, minor and major, orders, that is to say, to being able to enter the clergy in the 15th century in the diocese of Barcelona: illegitimacy, physical handicaps, not being of canonical age, not being a free man. The bishop could make exceptions in some cases and the Supreme Pontiff in all. The information comes from the Registra Ordinatum of the Diocesan Archive of Barcelona, one of the most complete historical sources of the 15th century.

LES IRREGULARITATS I L'ACCÉS A LA TONSURA I ALS ORDES SAGRATS

En el segle xv ja es troba establerta la doctrina sobre les irregularitats.¹ Per *irregularitat* hom entenia una inhabilitat o impediment canònic que impedia rebre ordes, també la primera tonsura, i executar els ordes rebuts («susceptorum executionem»). Cap irregularitat és de «iure naturali, nec divino», sino «de iure ecclesiastico, et canonico pontificio, et scripto».

La irregularitat més comuna era la que procedia «ex defectu natalium».² Així eren irregulars tots els fills il·legítims, o no nascuts de legítim matrimo-

* Catedràtic de la Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, Departament d'Història Medieval.

1. Fr. LARRAGA, O.P., *Prontuario de la Teología Moral*, Barcelona: Imp. Sierra y Martí, 1833, pàg. 382-406.

2. Per altra banda, la popularitat de l'acte de legitimació dels fills «naturals» ens indica que la il·legitimitat en la baixa edat mitjana no era un estat tan fàcil d'assumir com en el període anterior.

eren ni,³ és a dir, els nascuts fora del matrimoni. Cal precisar que dels fills il·legítims irregulars, uns eren anomenats *fills naturals*: els nascuts de pares lliures i hàbils per poder contraure matrimoni vàlid «tempore conceptionis vel nativitatis», és a dir, el cas del fill «ex soluto et soluta», de solter i soltera. Aquesta Il·legitimitat era dita simple. Els fills naturals es feien legítims pel subsegüent matrimoni contret entre els pares «*in facie Ecclesiae*». Altrament, els espuris, els pares dels quals eren inhàbils «tempore conceptionis vel nativitatis» per contraure vàlidament matrimoni. Aquests no es legitimaven per un subsegüent matrimoni entre els pares. Aquest era el cas dels fills de conjugat i conjugada, «ex coniugato et coniugata», dels fills de conjugat i soltera, «ex coniugato et soluta», dels fills de solter i conjugada, els fills de solter i conjugada, «ex soluto et coniugata» (fills adulterins), dels fills de solter i monja, «ex soluto et moniali» (fills sacrílegs), dels fills de clergue i soltera, «ex clerico et soluta» (fills sacrílegs), dels fills de clergue i conjugada, «ex clerico et coniugata» (fills sacrílegs), dels fills de clergue i monja, «ex clerico et moniali» (fills sacrílegs).⁴ També eren irregulars els nascuts de pare o mare desconeguts, és a dir, «ex patre incerto» o «ex matre incerta».⁵

La irregularitat podia provenir també «ex defectu corporis». Per tant, podien ser irregulars els cecs, els muts, o per defecte d'algun membre del cos. Una altra irregularitat podia provenir «ex defectu animae seu animi». És a dir, eren irregulars els mancats d'ús de raó, els mancats d'edat, com els nens, o per manca d'enteniment. També ho eren els neòfits, és a dir, els convertits a la fe catòlica i batejats en edat adulta. Una altra irregularitat podia se deguda «ex defectu aetatis legitimae». És a dir, eren irregulars els que no tenien l'edat que demana l'Església per rebre els ordes: la tonsura, els ordes menors i els ordes majors. La manca de llibertat era causa d'irregularitat en el candidat als ordes sagrats, «ex defectu libertatis». Per això eren ir-

Vegeu L. OTIS-COUR, *Historia de la pareja en la edad media. Placer y amor*, Madrid: Siglo XXI, pàg. 62-67.

3. Ha de ser «saltem putativo» o «in facie Ecclesiae, absque contradictione ac bona fide inito». És a dir, els nascuts de matrimoni nul per raó d'algun impediment, però contret públicament «et in facie Ecclesie coram parrocho», sense contradicció i amb bona fe de part dels contraents, són fills legítims.

4. Vegeu DTC, art. *Illégitime*, T. 7^a/1, París, 1922, col. 744-750. DDC, art. *Illégitimes (enfants)*, T. 5, París, 1950, col. 1255-1257.

5. Una altra irregularitat relacionada amb les procedents «ex defectu natalium» és la que provenia «ex defectu sacramenti» o «ex bigamia». No hem trobat cap cas d'aquesta irregularitat en la font documental objecte d'aquest treball, els *Registra Ordinatum* de la diòcesi de Barcelona del segle xv. «Ex defectu matrimonii» o «ex bigamia» eren irregulars tots els bigams, fos la bigàmia vera, que és quan el batejat successivament contreu matrimoni amb dues dones i amb dues consuma el matrimoni, sigui la bigàmia interpretativa, que és quan es contreu matrimoni amb dues dones i ambdós matrimonis són nuls o almenys un dels dos, i els consumà; quan es contreu matrimoni amb viuda que consuma el seu primer matrimoni, o amb corrupta; també quan, malgrat que maridat una sola vegada, consuma el seu matrimoni després d'haver adulterat la seva muller; i també, finalment, hi ha la bigàmia similitudinària, que és quan el profés en religió aprovada o l'ordenat «in sacris», es casa i consuma el matrimoni, malgrat que sigui nul.

regulars els esclaus i els fills dels pagesos de remença, és a dir, els que estan obligats a tenir cura o llaurar perpètuament la hisenda d'algun senyor, ja que sense llicència dels seus senyors estaven impeditos per rebre ordes. Però aquesta irregularitat cessava amb el consentiment de llurs senyors i quedaven lliures de servitud.

Fins al segle XII, l'examen de les actes dels papes, dels concilis, dels penitencials, dels reculls canònics, de les cartes de personatges eclesiàstics, dels tractats de dret canònic revelen la indiferència de l'Església pel que fa a la legitimació.⁶ Amb la primera renaixença del dret romà reapareix la legitimació en les obres dels canonistes. L'actitud d'Yves de Chartres quant a aquest tema és suggestiva: primer hostil a la legitimació, després, en la seva obra *Decretum* (a. 1094), insereix textos sobre aquest tema, que treu de la *Instituciones* i de les *Novelles* de Justinià. Gracià, que fa ús sobretot de textos eclesiàstics, no hi fa cap al·lusió. Però sí que ho fa en comentar la causa XXXII, q. II, c. 12, tot referint-se exclusivament als textos de Justinià. Es, per tant, del dret romà que la legitimació ha passat en el segle XII a les obres dels canonistes en primer lloc.

Els textos transcrits per Gracià en el *Decretum* tracten del subjecte de l'ordenació, del ministre de l'ordenació, de certes irregularitats i prohibicions i de la potestat dels ordenats. Així, en la *Prima pars* es prohibeix l'accés als ordes i l'accés a l'episcopat als neòfits (Dist. XLVIII, c. 1 i 2, col. 173-174; Dist. LXI, c. 9, col. 230).⁷ Es mana que no siguin ordenats clergues els penitents i els bigams (Dist. L, c. 54-56, col. 199). També els «criminosi vel non vere penitentes, curiales, militantes auto in foro decertantes» (Dist. LI, c. 1, col. 203). I aquells que són «de servili conditione» abans que obtinguin la llibertat dels seus senyors (Dist. LIV, c. 2 y 5, col. 207). El mateix es diu dels que tinguin defectes corporals, «corpore vero vitiati» i dels analfabets (Dist. LV, c. 3, col. 215), dels fills dels preveres (Dist. LVI, col. 219), els malalts (dist. LVII, c. 1, col. 224). Es limita l'accés dels monjos al clergat (Dist. LXI, c. 1, col. 224). S'estableix l'edat d'accés al sacerdocí (dist. LXXVIII, col. 276).

Després de Gracià es produeix un canvi en relació amb l'ordenació i la potestat per influència de les conseqüències de la querella de les investitures i els acords expressats en el concordat de Worms de l'any 1122 i també per la recepció del dret romà amb el seu concepte de *iurisdictio*. Cal destacar, fruit d'aquest canvi, els juristes Rufi de Bolonya († 1192), autor de *Summa super Decretum*, i Huguccio († 1210), autor d'una *Summa super Decretum* escrita vers l'any 1164.

És per això que el concili del Laterà IV (1215-1216), convocat pel papa Innocenci III, per tractar temes relatius a la fe i a la moral, en el seu afany reformador, elaborà alguns principis legislatius que afectaven la idoneïtat dels ordenats. Aquests

6. R. GENESTAL, *Historie de la légitimation des enfants naturels en droit canonique*, París: Ed. Ernest Leroux, 1905.

7. Les referències als textos del *Decretum* de Gracià les hem tret de l'edició del *Corpus Iuris Canonici, Pars prior Decretum Magistri Gratiani* a cura d'Aemilius FRIEDBERG, Graz 1959. Per tant, amb «col.» (columna o columnes) indiquem el lloc on es troben els textos en l'edició de Friedberg.

principis es troben en les Constitucions promulgades l'any 1234 i totes aplegades en les *Decretales Gregorii IX*. Citem, per exemple, la constitució 9 *Quoniam in plebisque* (*Dec. Gr. IX*: 1, 31, 14, col. 191-192),⁸ la constitució 23 *Ne pro defectu* (*Dec. Gr. IX*: 1,6,41, col. 88), la constitució 24 *Quia propter* (*Dec. Gr. IX*: 1,6,42, col. 88-89), la constitució 26 *Nihil est* (*Dec. Gr. IX*: 1, 6, 44, col. 89), la constitució 30 *Grave nimis* (*Dec. Gr. IX*: 3, 5, 29, col. 478), aquesta sobre la dignitat i els requisits dels elegits, la constitució 27 *Cum sit* (*Dec. Gr. IX*: 1, 14, 14, col. 130-131), per la qual els candidats a l'orde sacerdotal han de ser instruïts i formats, la constitució 29 *De multa providentia* sobre la duplicitat de beneficis (*Dec. Gr. IX*: 3, 5, 28, col. 477), etc. A més de les constitucions del Concili Laterà IV, el llibre III de les *Decretales Gregorii IX*, en el títol I *De vita et honestate clericorum*, títol II *De cohabitatione clericorum et mulierum*, títol III *De clericis coniugatis*, títol IV *De clericis non residenti-bus*, títol V *De praelatibus et dignitatibus* (*Dec. Gr. IX*, col. 449 i ss.) es legisla sobre la dignitat dels clergues. I en el títol XI del llibre I *De temporibus ordinandorum et qualitate ordinandorum* (*Dec. Gr. IX*, c. 1-17, col. 118-124), s'exposen les qualitats i irregularitats que afectaven els ordenands i l'ordenació del religiosos: temps de les ordenacions, els acusats de crims, els clergues de ritus llatí i grec, els menors etc.

El problema social i eclesial dels fills dels sacerdots, legítims o il·legítims, es traduï en l'exclusió de l'orde sagrat dels fills sacrílegs i dels mancats de llibertat. Més encara, calia dispensa perquè els fills il·legítims accedissin als ordes. La dispensa serà papal en el cas d'accés als ordes majors i als beneficis amb «cura animarum» i a les dignitats. Així, en el títol XVII del L. I *De filiis presbiterorum ordinandis vel non: Illegitimus non ordinatur, nisi ut religiosus fiat, nec tunc praeficitur, id est, ad praelaturam non habilitatur* (*Dec. Gr. IX*, tit. 1-18, col. 135-145).⁹ Sobre els *servi* o mancats de llibertat es legisla en el títol XVIII *De servis non ordinandis et eorum manumissione*. Esclaus i serfs són exclosos de l'accés als ordes. Cal la manumissió plena.¹⁰ En

8. Les referències als textos de la compilació de les decretals de Gregori IX les hem tret de l'edició del *Corpus Iuris Canonici, Pars secunda, Decretalium collectiones* a cura d'Aemilius FRIEDBERG, Graz 1959. Per tant, amb «col.» (columna o columnes) indiquem el lloc on es troben els textos en l'edició de Friedberg.

9. Podem veure aquestes irregularitats en aquests capítols: C. 1: «Ut filii presbyterorum et ceteri ex fornicatione nati ad sacros ordines non promoveantur, nisi aut monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viventes. Praelationem vero nullatenus habeant. Sed neque servi, nisi a dominis suis libertate donentur» (col. 135). C. II: «Illegitimus filius sacerdotis, qui hoc tacto, per rescriptum apostolicum paternam ecclesiam impetravit, removeatur ab illa» (col. 135). C. XIV: «Illegitime genitus, etiam de uxore, sine dispensatione ad ordines vel beneficia promoveri non potest» (col. 139-140). C. XVI: «Si illegitimus, maxime filius spurius, instituitur in ecclesia, in qua institutus est pater, institutio non valet, et instituens a suis beneficiis suspendatur» (col. 140). C. XVII: «Alius quam papa non dispensat, ut filius in ecclesia paterna immediate succedat» (col. 140-141). C. XVIII: «Illegitimus absque dispensatione Papae ad dignitatem, personatum vel beneficium curatum promoveri non potest» (col. 141).

10. Així en el C. 1: «Servus ante plenam manumissionem ordinari non debet» (col. 141). I en el C. 2: «Servus sine licentia domini ordinatus deponitur, et domino restituitur» (col. 141-142).

el títol XIX *De obligatis ad ratiotinia ordinandis vel non*, són exclosos els procuradors, actors i executors o curadors de pupils abans que cessin en llur tasca i hagin donat raó de llurs activitats (col. 144). Els defectes i les mancances corporals poden també ser un obstacle per accedir als ordes, com es diu en el títol XX *De corpore vitiatis ordinandis vel non*.¹¹

Però és en el llibre IV de les *Decretals* de Gregori IX, en el títol 17 *Qui filii sint legitimi*, on s'exposa la legislació sobre la legitimitat i la il·legitimitat i, per tant, la irregularitat que impedeix accedir als ordes sagrats, i en quins casos es pot dispensar i per qui, legislació que caldrà observar en endavant. Cal dir que la competència de l'Església en matèria de filiació està estretament lligada a la seva competència esdevinguda exclusiva en matèria de matrimoni. La majoria de les respostes sobre legitimitat estan fundades, en aquesta època, en la inexistència o invalidesa del matrimoni dels pares. És, doncs, per via de conseqüència que hom ha portat l'Església a jutjar sobre la legitimitat d'una persona. Aquesta competència jurisdiccional ha conduït l'Església a precisar les regles que es refereixen a la filiació legítima, a elaborar un veritable dret sobre la matèria.¹² Els canonistes que fins llavors es fixaven en el dret romà, trauran del recull de les *Decretals* de Gregori IX les principals regles que es refereixen a la legitimitat i/o a la il·legitimitat i, per tant, a les irregularitats per rebre els ordes sagrats. Tanmateix cal precisar que el Papa, mitjançant les dispenses «ex defectu natalium», exercia des de força abans, com hem vist més amunt, el poder de legitimar «ad sacra» amb la finalitat que els infants il·legítims poguessin rebre els ordes sagrats.¹³ Doncs bé, en el llibre IV de les *Decretales Gregorii IX*, en

I també en el 5: «Spurii vel servi ordinari non debent» (col. 142-143). Tanmateix cal precisar: En el C. 8: «Natus ex patre servo et libera matre liber est, et licite promovetur» (col. 143).

11. Vegeu el C. II: «Habens in oculo maculam, que non inducit magnam deformitatem, etiam ad episcopatum poterit promoveri». (col. 144-145).

12. A. LEFEBRE-TEILLARD, «Causa natalium ad orum ecclesiasticum spectat»: Un pouvoir redoutable et redouté», *Cahier de recherches médiévales et humanistes*, 7 (2000), pàg. 1-10: [http://crm.revues.org\(883](http://crm.revues.org(883).

13. Vegeu sobre les dispenses de les irregularitats Raimundus PENIAFORTE, *Summa de Poenitentia*, Avenione 1715, pàg. 425-427: «Liber tertius. De filiis presbyterorum et ceteris illegitime natis videamus quare prohibentur ordinari; et quae dispensatio circa eos fiat; quis possit cum eis dispensare. Causa huius prohibitionis est Lex divina, per quam spurii (natus de concubina, quia ex sputeritia incontinentiae) et manseres (proprie est de scorto natus) prohibentur intrare Ecclesiam usque in decimam generationem... Causa autem quare Lex divina prohibuit est triplex, scilicet dignitas clericalis, quae vilibus et infamibus personis committi non debet... Item detestatio paterni criminis. Item quia tales filii solent esse imitatores paterni sceleris. Circa istos illegitime natos distingue, quia intrant monasterium et ibi canonice conversantur, aut renuntiant saeculo. In primo casu de iure communi promoventur ad omnes ordines... Potest tamen illegitime natis in saeculo remanentibus Episcopus dispensare in Ordinibus... Solus tamen papa dispensat talibus in episcopatu... Hodie vero, sublata omni distinctione, ... expressum est iure novo, quod nec ad dignitatem, nec ad personatum nec ad beneficia curam animarum habentia potest cum talibus nisi per Sedem Apostolicam dispensari. ... Item quid si aliquis est natus de damnato coitu postea pater ducit matrem istius in uxorem... legitimatus est...».

l'esmentat títol XVII *Qui filii sunt legitimi*, els fills il·legítims són classificats en dos grups. Un el formen els fills naturals, és a dir, els fills nascuts de pares lliures i hàbils per poder contraure matrimoni vàlid en el moment de la concepció o del naixement. Dit altrament, els fills de «soluto et soluta». L'altre grup és format pels fills espuris. Són aquells els pares dels quals eren inhàbils en el moment de la concepció o del naixement per contraure vàlidament matrimoni. Són els fills adulterins, és a dir, els fills de «coniugato et coniugata», o de «coniugato et soluta», o «desoluto et coniugata». Els fills sacrílegs, és a dir, els fills de solter i monja, o de clergue, secular o regular, i soltera, els fills de clergue i conjugada, els fills de clergue i monja. I també els fills de pare desconegut o mare desconeguda.¹⁴

Després de la publicació de les col·leccions de les *Decretals*, especialment les de Gregori IX, la doctrina sobre les irregularitats i la seva dispensa pel bisbe en el cas de poder rebre la tonsura, els quatre ordes menors i un benefici «sine cura», o bé pel Papa en el cas de dispensa per poder rebre tots els ordes, és comuna. Tant és així que els concilis diocesans i provincials de la Tarraconense no aporten cap novetat sobre el problema de les irregularitats i llur dispensa per accedir a la tonsura i als ordes menors i majors. N'és un exemple el Concili Provincial de Tarragona, celebrat l'any 1330, presidit per Joan d'Aragó, patriarca d'Alexandria, en l'apartat *De qualitate ordinandorum*.¹⁵ També els bisbes de Barcelona com Ponç de Gualba (1303-1349) i Ferrer d'Abe-

14. Així en el c. 1 *Conquestus* s'exposa que «Naturalis ex soluto genitus et soluta, legitimatur per subsequens parentum coniugium, etiam quoad hereditatem» (col. 709-710). Per tant la competència jurisdiccional de l'Església sobre el matrimoni va portar a precisar les regles concernents a la filiació legítima. Vegeu sobre això el contingut dels capítols que segueixen. En el c. 2 «Quum inter: Separato matrimonio in facie ecclesiae contracto, filii, geniti vel concepti ante sententiam, sunt legitimi» (col. 710). En el c. 4 «Causam: Illegitima proles est, quam viro vivente uxor ex adulterio concepit, sive cum adultero sive cum viro moretur» (col. 711). En el c. 6 «Tanta est: Naturales legitimantur per subsequens parentum coniugium, spurii vero non... Si autem vir vivente uxore sua aliam cognoverit, et ex ea prolem susceperit, licet post mortem uxoris eam duxerit, nihilominus spurius erit filius, et ab hereditate repellendus» (col. 712). En el c. 8 «Perlatum est: Si mulier, per iudicem ecclesiae separata a primo, vivente illo contrahit cum secundo, legitima erit proles, quam ex illo suscepit» (col. 712-713). En el c. 9 «Quod nobis: Filii ex matrimonio clandestino per ecclesiam approbato, sunt legitimi» (col. 713). En el c. 10 «Referente nobis: Nati ex matrimonio, contracto contra publicae honestatis iustitiam, illegitimi sunt, et ab hereditate parentum excludendi» (col. 713). En el c. 13 «Per venerabilem: In terris ecclesiae papa potest libere illegitimos legitimare, in terris vero alienis non, nisi ex causis multum arduis, vel nisi in spiritualibus; tunc tamen indirecte et quandam consequentiam intelligitur legitimare etiam quoad temporalia. Hoc autem ultimum non est sine scrupulo» (col. 714-15). I, per últim, en el c. 14 «Ex tenore: Si coniugatus, vivente prima, in facie ecclesiae contrahit cum secunda hoc ignorante, legitima erit eorum proles. Intelligentes quod pater praedicti R., matrem ipsius in facie ecclesiae, ignaram penitus, quod ipse aliam sibi matrimonialiter copulasset, duxerit in uxorem, et dum ipsa coniux ipsius legitima putaretur, dictum R. susceperit ex eadem, in favorem prolis potius declinamus, memoratum R. quoad hoc legitimum reputantes» (col. 717).

15. Vegeu J. M. PONS GURI, *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*, vol. II, Barcelona: Fundació Noguera, 1989, pàg. 99, 103, 242, 384. Vegeu també R. SABANÉS I FERNANDEZ, *Els concilis*

lla (1334-1344) exigien per accedir als ordes la legitimitat i, en cas d'il·legitimitat, dispensaven d'irregularitat els candidats a ser tonsurats i rebre els ordes menors. En el cas dels ordes majors, era preceptiva la dispensa papal.¹⁶ El mateix es pot veure en les obres que comprèn la denominació de *Manual de confessors*. Aquest és el cas, per exemple, del *Libro de las confesiones* de Martín Pérez, obra datada en un dels manuscrits l'any 1315.¹⁷

Com hom ha pogut veure, ens centrem de manera quasi exclusiva en els ordenands de tonsura amb alguna irregularitat que exigeix, per poder rebre ordes, una dispensa sigui episcopal sigui papal, perquè la legitimitat, en el for eclesiàstic, comporta l'habilitat per a la recepció lícita de la tonsura i dels ordes i també dels beneficis eclesiàstics i les prelatures. Hem deixat de banda, doncs, el problema de la legitimitació pròpiament dita, és a dir, per matrimoni subseqüent o per rescripte papal i/o episcopal i per professió religiosa solemne.¹⁸

ilerdenses de la província Tarraconense a l'edat mitjana (546-1460), Barcelona: Fundació Noguera, Ed. Pagès, 2009, pàg. 128-129.

16. Vegeu J. BAUCCELLS I REIG, *Vivir en la edad media: Barcelona y su entorno en los siglos XIII y XIV (1200-1344)*, Barcelona: C.S.I.C., Institución Milá y Fontanals, Departamento de Estudios Medievales, 2007, vol. IV, pàg. 2679-2691.

17. MARTÍN PÉREZ, *El libro de las Confesiones de Martín Pérez. Una radiografía de la sociedad medieval española*, «BAC Maior», Madrid: BAC, 2002, pàg. 249-250, 734-735.

18. Amb la renaixença del dret romà al segle XII reapareix la legitimitació en les obres dels canonistes. Tot seguit va ser consagrada en la legislació pel papa Alexandre III amb la decretal *Tanta vis* (a. 1172) (col. 712) i la decretal *Conquestus est* (a. 1180) (col. 709-710). Segons el dret romà, la *legitimitatio* era un acte en virtut del qual adquireixen la condició de fills legítims aquells que pel seu neixement no ho són. La legitimitació es pot produir per «subsequens matrimonium, per rescriptum principis, per oblationem curie». La «legitimatío per subsequens matrimonium» era la forma de legitimitació de fills naturals introduïda per via d'excepció per Constantí i Anàstasi I que Justinià elevà a forma normal en el *Corpus Iuris*. Consisteix en la legitimitació per matrimoni subseqüent. Perquè això sigui possible, calia que aquest matrimoni hagués estat factible entre els pares en el moment de la concepció del fill (per la qual cosa hom exclou els fills adulterins i incestuosos, entre d'altres), que es redacti un «instrumentum dotale» en celebrar-se el matrimoni, per tal de separar clarament l'anterior concubinat de les «iustae nuptiae», i que no hi hagi oposició per part del fill (*Institutiones*, L. 1, T. 10, 13, edició I. GARCIA DEL CORRAL, *Cuerpo de derecho civil romano*, Madrid: Ed. Lex Nova, 2004, vol. I, pàg. 12-15; *Codex*, 5, 27, paràg. 5, 10, 11, *Ibidem*, vol. IV, pàg. 627-638). La «legitimatío per oblationem curiae» era la forma de legitimitació dels fills naturals inscrits pels pares com a ecúrrions i per a les filles naturals donades en matrimoni a un decurió, prèvia aportació en ambdós casos de 25 arpents de terra per part del pare. Aquesta legitimitació era possible també en el cas que hi hagués altres fills legítims. Sols tenia efecte en relació amb el pare. Va ser introduïda per Teodosi II i Valentinà III l'any 412. Justinià la transformà en una mode de legitimitació (*Codex*, 5, 27, 3, 9, *Ibidem*, vol. IV, pàg. 628-29; *Novellae*, 89, c. 2, 3, 5, *Ibidem*, vol. VI, pàg. 313-16). La «legitimatío per rescriptum principis» era la forma de legitimitació creada per Justinià per als casos en què no era possible la legitimitació «per subsequens matrimonium» per òbit, absència o matrimoni de la dona. Era efectiva per un rescripte de l'emperador a petició del pare. Hom exigia que no hi hagués fills legítims (*Novellae* 74, c. 2, 3, *Ibidem*, vol. VI, pàg. 273-75; *Novellae*, 89, c. 9, 10, *Ibidem*, vol. VI, pàg. 318-319).

ELS «REGISTRA ORDINATORUM» DE L'ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA

La sèrie *Registra Ordinatorum*, una de les més importants de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, va ser iniciada durant el pontificat del bisbe Ponç de Gualba l'any 1326. En la quantitat considerable de manuscrits que recull aquest registre, tots ordenats cronològicament, hi trobem els assentaments de convocatòria als ordes, a les èpoques establertes durant l'any, o *tempores*. Aquest registre conté el nom dels ordenands de la diòcesi de Barcelona i també dels ordenands d'altres diòcesis que es trobaven a Barcelona per raons diverses (Vic, Girona, Tarragona, Tortosa, Saragossa, etc.) en primera tonsura (*scolares, tonsurati*), ordes menors, sotsdiaconat, diaconat i preverat, i no tan sols els ordenats pel bisbe de Barcelona sinó també els ordenats per bisbes d'altres diòcesis que, en trobar-se a la ciutat de Barcelona i en absència del titular de la diòcesi, eren convidats a ordenar. Aquests registres contenen també dispenses per ser ordenat a causa d'irregularitats diverses (paternitat, remences, etc), certificats, dits *vidimus*, d'haver estat ordenat de tonsura per tal de demostrar, per motius legals, la pertinença de l'interessat a l'estat de clergue i lletres dimissòries per poder ser ordenat de primera tonsura o altres ordes, majors o menors, per altre bisbe diferent del propi.

Tot aspirant a l'estat clerical havia de trobar-se lliure de tota mena d'irregularitat, tenir l'edat pertinent,¹⁹ haver rebut el sagrament de la confirmació i posseir un coneixement suficient de lletra («sufficiens in scientia, in litteratura idoneus»). Els *Registra Ordinatorum* ens ho demostren. Com hem dit, aquests registres contenen els ordenands o escolars de primera tonsura i els que havien de rebre els quatre ordes menors (acolitat, exorcistat, lectorat i ostiariat) i els majors (sotsdiaconat, diaconat i presbiterat). Doncs bé, hem fet el buidat, que creiem complet, dels vuit registres del segle xv²⁰ que contenen els ordenats a la diòcesi de Barcelona (taula 1 i gràfic 1). El total d'ordenats de primera tonsura del segle xv és de 19.690. Els ordenats, però, de preverat durant aquests anys foren només 3.831. Aquestes xifres s'acosten sols a

19. «Iohannes, miseratione divina episcopus Oscensis, dilecto nobis in Christo Anthonio Bonim, scolari Barchinonensi, salutem in Domino. Quia scribi desideras militie clericali et in Domini sortem assumi, hinc est quod te de legitimo matrimonio procreatum et examinatum in litteratura per reverendum in Christo patrem et dominum dominum Raymundum, miseratione divina episcopum Barchinonensem, per quem tecum super defectum etatis quem pateris, cum nondum septimum etatis tue annum compleveris, extitit auctoritate apostolica dispensatum, de licentia et auctoritate eiusdem domini episcopi Barchinonensis rite te duximus ad primam tonsuram clericalem promovendum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum Barchinone, XII die novembris, anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo sexto. Iohannes, episcopus Oscensis», *Registra Ordinatorum*: vol. 8: 1395-1408, fol13r.

20. ADB, *Registra Ordinatorum*: vol. 8: 1395-1408, f. 1r-191r; vol. 9: 1409-1437, f. 1r-298r; vol. 10: 1437-1452, f. 1r-215r; vol. 11: 1452-1483, f. 1r-397r; vol. 12: 1483-1493, f. 1r-287r; vol. 13: 1493-1503, f. 1r-23v.

TAULA 1. ESCOLARS TONSURATS I ORDENATS (ORDES MENORS I MAJORS)
segons els *Registra Ordinatum* 1400-1500
(ADB, Vols. 8, 9, 10, 11,12, 13)

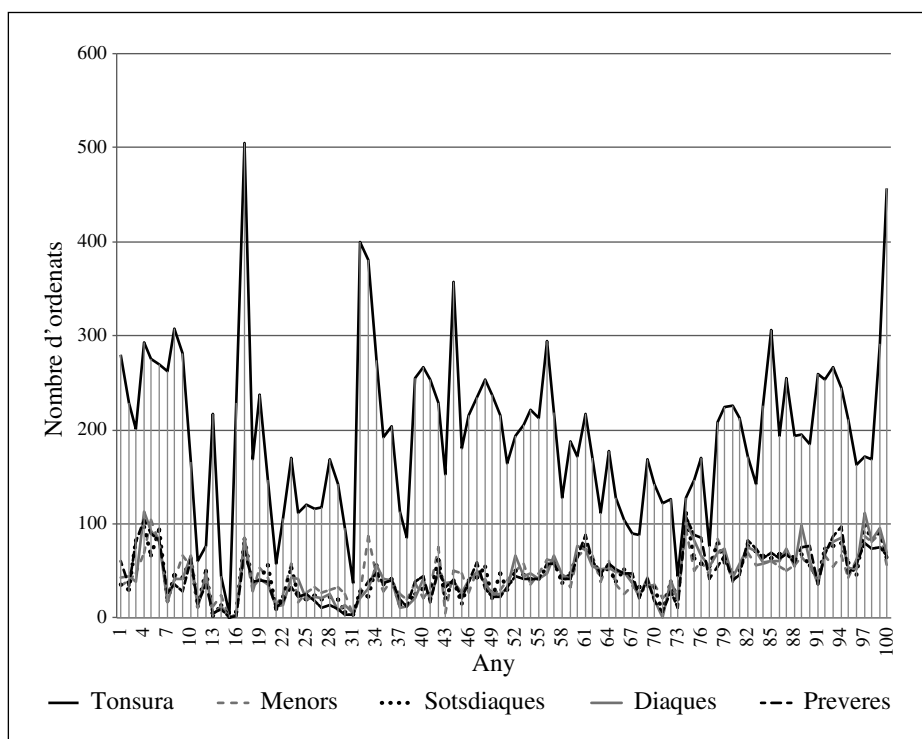
Any	Tonsura	Ord. menors	Sotsdiaques	Diaques	Preveres
1400	280	34	36	43	61
1401	229	40	30	45	34
1402	201	48	82	38	81
1403	293	69	97	113	104
1404	276	104	66	92	90
1405	270	79	94	81	83
1406	262	27	18	17	27
1407	308	40	46	41	36
1408	281	66	43	41	29
1409	166	54	64	66	62
1410	61	18	12	10	15
1411	77	38	50	48	36
1412	217	12	2	3	5
1413	45	24	14	12	9
1414	4	–	–	–	–
1415	228	4	6	4	2
1416	505	77	84	85	70
1417	168	28	37	33	39
1418	237	53	40	42	40
1419	147	43	56	35	39
1420	57	14	9	12	11
1421	106	25	23	13	18
1422	170	57	53	43	32
1423	111	16	26	42	22
1424	120	27	20	19	25
1425	116	32	24	22	18
1426	118	27	19	21	11
1427	169	30	22	26	14
1428	143	32	20	8	9
1429	96	25	7	13	4
1430	37	3	4	5	4
1431	399	25	28	21	26

Continua

Any	Tonsura	Ord. menors	Sotsdiaques	Diaques	Preveres
1432	381	87	22	31	39
1433	274	44	56	56	48
1434	192	28	35	41	37
1435	204	40	41	40	40
1436	113	25	13	11	20
1437	85	19	14	12	12
1438	255	37	25	21	38
1439	267	21	31	42	45
1440	253	31	25	19	17
1441	228	75	62	49	52
1442	153	5	21	37	32
1443	358	50	40	38	40
1444	180	47	15	27	21
1445	215	27	40	40	39
1446	235	50	43	49	59
1447	254	42	54	37	31
1448	238	26	21	26	23
1449	216	30	47	25	23
1450	164	40	30	31	32
1451	194	50	50	66	44
1452	205	57	46	44	41
1453	221	36	42	47	42
1454	213	48	42	41	41
1455	295	62	54	47	57
1456	218	60	61	67	58
1457	127	46	37	46	41
1458	188	33	48	42	41
1459	172	65	68	76	65
1460	217	73	78	72	88
1461	170	67	62	55	60
1462	111	39	46	52	47
1463	177	60	53	53	58
1464	128	35	38	49	52
1465	105	25	52	49	48
1466	90	34	39	37	47

Continua

Any	Tonsura	Ord. menors	Sotsdiaques	Diaques	Preveres
1467	88	27	32	23	21
1468	169	33	35	43	42
1469	142	36	32	19	18
1470	122	21	7	–	6
1471	126	30	38	40	28
1472	44	21	20	19	10
1473	128	94	111	103	107
1474	147	50	63	82	88
1475	170	60	58	66	85
1476	77	46	54	55	41
1477	208	84	79	69	54
1478	224	67	59	74	66
1479	226	39	47	43	40
1480	213	51	50	57	46
1481	172	69	76	75	82
1482	143	56	71	70	73
1483	226	58	66	59	64
1484	306	61	64	61	69
1485	193	55	68	60	63
1486	255	50	70	73	68
1487	193	56	64	55	59
1488	195	65	68	98	75
1489	185	54	56	61	76
1490	260	39	42	35	35
1491	254	67	73	71	68
1492	267	55	77	81	87
1493	245	66	79	85	97
1494	211	43	59	53	48
1495	163	62	46	51	58
1496	172	87	98	111	80
1497	168	81	84	83	73
1498	292	89	91	96	75
1499	456	56	63	69	67
1500	257	64	60	60	64
Total	19.690	3.860	3.929	1.955	3.831

Gràfic 1. Escolars tonsurats i ordenats (ordes menors i majors)
Segons els *Registra Ordinatorum* 1400-1500
(ADB, Vols. 8, 9, 10, 11, 12, 13)

la realitat dels ordenats. Tanmateix ens indiquen la diferència entre els escolars que rebien la tonsura i els que arribaven a ser ordenats preveres.

No tots els escolars tonsurats seguien la carrera clerical fins el preverat o presbiterat.²¹ Aquests escolars tonsurats procedien de tots els indrets del bisbat de Barcelona (ciutats, viles, pobles, veïnats, etc.), com mostra la llista següent que afecta sols els escolars tonsurats del bisbat de Barcelona consignats als *Registra Ordinatorum*: Albinyana, Alella, Arenys, Argenton, Avinyonet [del Penedès], Badalona, Banyeres

21. Per tant l'ensenyament de lletra i l'aprenentatge de lletra arribà a molts que, per la raó que fos, s'integraren en el laïcat amb les diverses dedicacions professionals pròpies d'aquest estat. J. HERNANDO, «L'aprenentatge de lletra en el món rural segons els *Registra Ordinatorum* del Bisbat de Barcelona, anys 1400-1500. Escolars i tonsurats», *Études Roussillonaises. Revue d'Histoire et d'Archéologie Méditerranéennes* 27 (2013), pàg. 15-30.

[del Penedès], Barberà del Vallès, Barcelona (ciutat), Begues, Bonastre, Bones Valls [Olesa de], Cabrera, Caldes de Montbui, Cambrils, Canovelles, Canyelles [d'Olèrdola], Cardedeu, castell de Cruïlles, castell de Foix, castell de Mediona, castell de Miralles, castell de Montnegre, castell de Tous, Castellar, Castellbisbal, Castelldefels, Castellet, Castellvell de la Marca, Castellví [de Rosanes], Castellví de la Marca, Cerdanyola, Claramunt, Collbató, Corró d'Avall, Esparraguera, Esplugues, Foix, Gelida, Granollers, Gualba, Hospitalet [de Llobregat], Hostal del Vendrell, l'Ametlla [de Vallès], la Bisbal, la Bleda, la Garriga, la Geltrú, la Granada, la Llacuna, la Vit, les Corts, Llerona, Llinars [del Vallès], Lliçà d'Avall, Llorenç [del Penedès], Marata, Martorell, Martorelles, Masquefa, Matadepera, Mataró, Miralles, Molins de Rei, Mollet, Montagut, Montmeló, Montnegre, Montornès [del Vallès], Octavià del Vallès, Olesa de Montserrat, Olivella, Orpí, Pacs [del Penedès], Palau-solità, Palou, Papiol, Parets [del Vallès], Piera, Pierola, Plegamans, Pobla de Claramunt, Polinyà, Pontons, Puig de Set, Riudebitlles, Rocacrespa, Sabadell, Sant Andreu de Far, Sant Andreu de la Barca, Sant Andreu de Llavaneres, Sant Andreu de Palomar, Sant Andreu de Polinyà, Sant Andreu de Samalús, Sant Antoni de Cubelles, Sant Bartomeu de Vallbona, Sant Boi de Llobregat, Sant Cebrià de Cabanyes, Sant Cebrià de Tiana, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Celoni, Sant Climent de Llobregat, Sant Cristòfol de Begues, Sant Cristòfol de Selma, Sant Cristòfol de Falgars, Sant Cristòfol de Lliçà d'Amunt, Sant Cugat de Ses Garrigues, Sant Cugat del Vallès, Sant Esteve de Coll, Sant Esteve de Palaudàries, Sant Esteve de Palautordera, Sant Esteve de Parets, Sant Esteve de Ripollet, Sant Esteve de Tordera, Sant Esteve de Castellar del Vallès, Sant Esteve de Castellolí, Sant Esteve de Vilanova, Santa Eulàlia de Provençana, Sant Feliu [de Llobregat], Sant Feliu de Rodors, Sant Feliu Sasserra, Sant Fost de Campsentelles, Sant Genís d'Orís, Sant Genís de l'Ametlla, Sant Genís de Vilasar, Sant Genís dels Agudells, Sant Gervasi, Sant Hipòlit, Sant Iscle de Dosrius, Sant Iscle de les Feixes, Sant Jaume de Domenys, Sant Jaume Sesoliveres, Sant Jeroni de Claramunt, Sant Joan d'Horta, Sant Joan d'Olesa, Sant Joan de Campins, Sant Joan de Matadepera, Sant Joan Despí, Sant Joan d'Alfou, Sant Julià d'Altura, Sant Just Desvern, Sant Llorenç Sa Vall, Sant Marçal de Terrassola, Sant Martí de Cerdanyola, Sant Martí de Mosqueroles, Sant Martí de Partegàs, Sant Martí de Provençals, Sant Martí de Cerdanyola, Sant Martí de Teià, Sant Martí Sarroca, Sentmenat, Sant Miquel d'Orpí, Sant Miquel d'Olèrdola, Sant Muç de Cànoves, Sant Pau d'Ordal, Sant Pau de Montmany, Sant Pere d'Avinyonet, Sant Pere d'Octavià, Sant Pere de Begues, Sant Pere de Breda, Sant Pere de Castellet, Sant Pere de Figaró, Sant Pere de Gavà, Sant Pere de Gelida, Sant Pere de La Gornal, Sant Pere de Lavern, Sant Pere de Molanta, Sant Pere de Premià, Sant Pere de Reixac, Sant Pere de Ribes, Sant Pere de Rubí, Sant Pere de Terrassa, Sant Pere de Vallcarca, Sant Pere de Vilademàger, Sant Pere de Vilamajor, Sant Quintí de Mediona, Sant Quirze, Sant Sadurní de Collsabadell, Sant Sadurní de Subirats, Sant Valentí de Cabanyes, Sant Vicenç de Caldes, Sant Vicenç de Castellbisbal, Sant Vicenç de Gualba, Sant Vicenç de Jonqueres, Sant Vicenç de Morrocurt, Sant Vicenç de Sarrià, Sant Vicenç dels Horts, Santa Agnès de Malanyanes, Santa Coloma de Cervelló, Santa Coloma de

Gramanet, Santa Coloma de Marata, Santa Creu d'Olèrdola, Santa Eufràsia de Montcada, Santa Eulàlia d'Esparreguera, Santa Eulàlia de Banyeres, Santa Eulàlia de Corró d'Avall, Santa Eulàlia de Pallejà, Santa Eulàlia de Papiol, Santa Eulàlia de Provençana, Santa Eulàlia de Ronçana, Santa Fe, Santa Margarida del Penedès, Santa Maria d'Antius, Santa Maria de Bonasera, Santa Maria de Caldes d'Estrac, Santa Maria de Caldes de Montbui, Santa Maria de Capellades, Santa Maria de Cornellà, Santa Maria de Gallecs, Santa Maria de Llinars, Santa Maria de Llerona, Santa Maria de Martorelles, Santa Maria de Mediona, Santa Maria de Miralles, Santa Maria de Montmeló, Santa Maria de Palautordera, Santa Maria de Sants, Santa Maria d'Ullastrell, Santa Maria de Vallformosa, Santa Oliva, Santa Perpètua de la Mogoda, Santa Susanna, Santa Tecla de Sitges, Santpedor, Subirats, Teià, Tiana, Torrelles [de Llobregat], Torrelles de Foix, Ullastrell, Vallbona, Valldoreix, Vallirana, Viladecans, Vilanova de La Geltrú, Vilanova del Camí, Vila-rodona.

LES IRREGULARITATS SEGONS ELS «REGISTRA ORDINATORUM»

Els volums del *Registra Ordinatum* de la diòcesi de Barcelona ens assabenten de les irregularitats dels candidats a l'ordenació tant de tonsura com ordes menors i majors, i de qui podia dispensar-les. Les més comunes eren les provinents «ex defectu natalium», és a dir, les que afectaven els fills il·legítims, naturals o espuris. Els fills de pare clergue o religiós i mare conjugada, els fills de pare clergue o religiós i mare soltera, els fills de pare clergue o religiós i mare monja o religiosa, els fills de pare clergue i mare esclava, els fills de pare clergue o religiós i mare incerta o desconeguda. També els fills de pare laic conjugat i mare conjugada o vídua, els fills de pare laic conjugat i mare soltera, els fills de pare laic conjugat i mare monja o religiosa, els fills de pare laic conjugat i mare esclava. També eren irregulars «ex defectu libertatis» els serfs obligats a tenir cura o llaurar perpètuament la hisenda d'algun senyor, és a dir, els «remences», i els esclaus. Aquesta irregularitat cessava amb el consentiment del senyor, amb la qual cosa eren lliures. Com hom pot llegir en els assentaments dels *Registra Ordinatum*, en voler accedir a la tonsura, el serf o esclau havia de ser «redemptus a dominio cuius erat».

IRREGULARITATS «EX DEFECTU LIBERTATIS»

En les taules que segueixen exposem els escolars o tonsurats que estaven afectats per alguna irregularitat. Primer exposem els escolars amb irregularitat provinent «ex defectu libertatis», tant els fills de pare «de remença» com els fills de mare *serva* o esclava, que, com hem vist, en ser fills de mare esclava eren esclaus. Tanmateix, les irregularitats d'aquests fills podien provenir també part de pare, clergue en alguns casos i laic no mullerats, per la qual cosa també aques fills podien ser irregulars «ex defectu natalim».

TAULA 2. ESCOLAR[S] TONSURAT[S] «REDEMPPTUS A DOMINIO CUIUS ERAT»²²

Data	Escolar tonsurat	Pare	Lloc d'origen
1400/09/18	Bernat Creu	Bernat Creu	Sant Cristòfol de Lliçà d'Amunt, dB
1401/05/27	Bartomeu Sesgleya	Nicolau Sesgleya	Sant Pere de Vallhonesta, dV
1404/05/24	Joan Sala	Joan Sala	Santa Maria de Palautordera, dB
1406/04/10	Pere David	Pere David	Sant Esteve de Palautordera, dB
1406/12/18	Antoni Payirini		Sant Martí de Mosqueroles, dB
1406/12/18	Pere Soley	Pere Soley	Sant Esteve de Vilanova, dB
1407/02/19	Bernat Bou	Bernat Bou	Sant Esteve de Palautordera, dB
1407/03/24	Esteve Seulet	Guerau Seulet	Sant Esteve de Canyamars, terme del Castell de Dosrius, dB
1407/03/24	Bernat Tria	Joan Tria	Sant Andreu de Llanerers, dB
1407/03/24	Salvador Català	Bartomeu Català	Santa Maria de Mataró, dB
1407/05/21	Salvador Sala de Ragatxo	Guillem Sala de Ragatxo	Santa Maria de Palautordera, dB
1407/09/24	Ramon Parets, al. Cascó	Joan Parets, al. Gascó	Sant Esteve de Parets, dB
1407/09/24	Bartomeu de Pratjusa	Bartomeu de Pratjusa	Sant Esteve de Vilanova, dB
1408/04/14	Marc Massaguer	Pere Massaguer	Santa Maria de Llinars, dB
1408/04/14	Joan Vilar	Bernat Vilar	Sant Esteve de Palautordera, dB
1408/09/22	Pere Dolça		Sant Cristòfol de Falgars, dB

TAULA 3. TONSURATS FILLS DE MARE *SERVA* I PARE CLERGUE, LAIC *CONIUGATUS* I LAIC *SOLUTUS*

Data	Escolar tonsurat	Pare	Estat del pare
1401/06/16	Berenguer de Plesolà	Antoni de Plesolà	rector d'Esplugues, dB [<i>de voluntate domini sui</i>]
1401/11/22	Pont, Bernat de	Bernat de Pont + <i>serva soluta</i> [<i>sclava servilis</i>]	doctor en lleis, cB
1431/05/26	Ferrandoll, Tomàs, al. Ferrer		

Continua

22. Les abreviatures que segueixen i llur significat serveixen per a totes les taules d'aquest treball: B. = Barcelona; cB = ciutadà de Barcelona; dB = diòcesi de Barcelona; dG = diòcesi de Girona; dT = diòcesi de Tarragona; dU = diòcesi d'Urgell; dV = diòcesi de Vic; dom. = domiciliat; hB = habitant de Barcelona; P. = Penedès; r. = regne; s. = sive; St. = Sant; Sta. = Santa.

Data	Escolar tonsurat	Pare	Estat del pare
1432/06/14	Bofill, Francesc	Bernat Bofill, difunt	fuster, cB
1438/06/07	Sèntia, Joan de		de B
1438/12/26	Ferigola, Pere		de B
1439/02/28	Utzina, Joan		prevere, dB
1440/01/03	Casafranca, Bernat de		de B
1441/04/15	Sala, Bernat		de B
1441/06/11	Gualbes, Joan de	Joan de Gualbes	mercader, cB
1441/09/23	Bacet, Pere		cB
1443/03/17	Bonet, Guillem Sebastià		prevere, dB
1443/04/20	Bonet, Pere		prevere, dB
1469/03/18	Citjar, Joan	Rafael Citjar + Maria, <i>serva, olim soluta</i>	carnisser, cB
1469/03/30	Cambres, Bernat	Pere Cambres	notari, cB
1469/04/09	Rosselló, Jaume	Berenguer Rosselló + Elena, <i>soluta, olim serva</i>	St. Martí de Teià dB
1473/07/01	Julià, Pere	Joan Julià + Margarita, <i>olim serva</i>	mercader, Sant Celoni, dB

IRREGULARITATS «EX DEFECTU NATALIUM»

Tot seguit fem constar els assentaments dels escolars amb irregularitat provinent «ex defectu natalium», és a dir, els fills il·legítims naturals i/o espuris, tant els fills de pare clergue o religiós com de pare laic conjugat o solter, sent la mare conjugada o vídua, soltera, monja o religiosa. En les taules fem constar l'estat o ofici i lloc del pare. En els cas de pare clergue, en els *Registra Ordinatum* pot constar que és simplement clergue o clergue tonsurat, o bé prevere, prevere i rector d'una parròquia, prevere i beneficiat, canonge, canonge d'una seu, canonge i domer d'una seu, canonge d'una seu i vicari general d'una diòcesi. Si el pare és un religiós, pot constar que és simplement frare, o bé frare i canonge de l'orde de Sant Agustí, frare i canonge de Santa Anna, frare de l'orde dels Predicadors, frare o canonge regular de l'orde de Sant Agustí, frare de l'orde del Carme, frare de l'orde del Sant Sepulcre i canonge i prior de Santa Anna, monjo profès, monjo de l'orde de Sant Benet, religiós profès, cavaller d'orde militar, preceptor de la preceptoria de Sant Joan. En el cas dels pares laics, els oficis o estats són molt diversos: agricultor, agutzil del rei, apotecari argenter, baster, batifuller, botiguer, calceter, candeler de cera, canviador, carnisser, causídic, cavaller, ciutadà de Barcelona, ciutadà de Tarragona, ciutadà de Vic, cerdó o bracer, cirurgia, comte, corder, dàpifer, doctor en decrets, doctor en lleis, donzell, escrivà, escrivà del rei, escuder, esparter, espaser, estudiant, falconer del

rei, familiar del bisbe, familiar del rei (cavaller), ferrer, formenter, fuster, garbellador, giponer, governador de Catalunya, guarda del General de Catalunya, hostaler, jurista, llicenciat en lleis, lloctinent del protonotari del rei, manescal, mariner, mercader, mestre d'escolars, mestre de cases, moliner, noble, notari, notari reial, oficial del mestre racional del rei, paraire, paraire de draps de llana, patró de nau, peller, pellicer, pintor, procurador fiscal, rajoler, revenedor, rústic, sabater, saboner, salacer, sastre, secretari d'un senyor, seller, tamborer, teixidor de draps de lli, tireter, tragi-ner, verguer dels consellers de Barcelona, vidrier.

**TAULA 4. TONSURATS FILLS DE PARE *CLERGUE*
I MARE *CONIUGATA***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1419/03/11	Garbellar, Pere		prevere de València
1436/06/01	Carbó, Pau Galceran		monjo profés
1443/06/15	Salelles, Bartomeu		prevere, dB
1446/09/23	Dalmau, Pau Benet	Antoni Dalmau	prevere, dB
1455/07/05	Amorós, Francesc	Pere Amorós	prevere, Vilafranca del Penedès, dB
1455/07/05	Vives, Francesc Benet	Antoni Vives	prevere, Vilafranca del Penedès, dB
1455/07/06	Vives, Bartomeu [germans]	Antoni Vives	prevere, Vilafranca del Penedès, dB
1471/06/10	Soler, Miquel		prevere, dB
1486/06/28	Foixà, Joan de	Martí Joan de Foixà	canonge de la seu de B., Ardiaca d'Andorra
1491/02/04	Roders, Joan Miquel	Joan Roders,	prevere, beneficiat Sta. Maria del Pi, dB
1494/08/28	Farrera, Bernat	Joan Farrera mare: Francesca de Manresa	canonge de la seu de Manresa, dV

**TAULA 5. TONSURATS FILLS DE PARE *CLERGUE*
I MARE *SOLUTA***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1400/04/17	Perellada, Pere	Joan Perellada	prevere, dB
1400/09/17	Gros, Esteve	Guillem Gros	prevere, dB
1401/05/27	Rovira, Cebrià	Bernat Cebrià Rovira	prevere, St. Cugat del Vallès, dB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1401/09/24	Soler, Ramon		prevere, dB
1402/06/04	Andreu, Joan	Bernat Andreu	prevere, dB
1402/10/13	Vilar, Bartomeu	Fra Guillem Vilar	monjo de l'orde de St. Benet, prevere, dB
1403/03/24	Rossell, Bernat	Bernat Rossell	prevere, Sta. Maria d'Esparraguera, dB
1403/08/07	Urgellès, Jaume		prevere, dB
1403/09/20	Martí, Geroni	Antoni Martí	prevere, dB
1404/03/03	Riera, Andreu		prevere, dB
1404/03/12	Roig, Nicolau	Berenguer Roig	prevere, dB
1404/03/28	Morera, Jaume		prevere, dB
1404/03/28	Morera, Jaume		prevere, dB
1404/03/28	Soler, Francesc		prevere, Terrassa dB
1404/03/29	Loral, Ramon	Francesc Loral	clergue tonsurat, dB
1404/12/06	Cristòfol, Antoni	Bernat Cristòfol	prevere, dB
1405/06/10	Costa, Joan	Bernat Costa	prevere, dB
1405/09/15	Montagut, Joan de	Guillem de Montagut	prevere, dB
1406/04/08	Arbre, Francesc d'	Francesc d'Arbre	prevere, dB
1406/04/08	Torrelles, Ramon	Ramon Torrelles	prevere, dB
1406/12/18	Cristòfol, Bernat	Bernat Cristòfol	prevere, dB
1407/05/21	Cases Joan, orde st. Agustí	Joan Cases	prevere, dV
1407/12/15	Guisxat, Joan	Esteve Guisxat	prevere, dB
1407/12/15	Cristòfol, Antoni	Bernat Cristòfol	prevere, dB
1408/09/22	Pressager, Antoni	Jaume Pressager	prevere, dB
1419/05/03	Costa, Joan	Bernat Costa	prevere, dB
1419/05/10	Fàbregues, Antoni	Pere Fàbregues	prevere, dB
1421/02/15	Canals, Mateu	Miquel Canals	prevere, dB
1422/09/27	Sacalm, Bernat		prevere, dB
1427/06/14	Ponç, Francesc		prevere, dB
1427/12/20	Pol, Joan	Pere Pol	prevere, dB
1428/12/18	Fajadell, Pere Joan	Salvador Fajadell	prevere, dB
1429/05/24	Vilagaià, Felip de		prevere, dB
1431/12/21	Gurb, Bernat de		prevere, dB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1433/02/07	Dusay, Joan de	Joan de Dusay	cavaller, orde de St. Joan, dB
1433/03/08	Prats, Lluís		prevere, dB
1433/03/29	Deu, Joan		prevere, Gironella, dU
1433/06/06	Vallès, Nadal		prevere, dT
1440/11/16	Roig, Pere Maties		prevere, dB
1440/11/16	Çapera, Jaume		prevere, dB
1444/10/04	Hullastrell, Bernat	Bernat Hullastrell	prevere, Badalona, dB
1446/09/23	Amorós, Pere	Pere Amorós	prevere, dB
1450/03/07	Gualbes, Nicolau Agustí		sotsdiaca, dB
1450/12/12	Guàrdia, Joan Climent		prevere, dB
1451/09/18	Valls, Joan des		prevere, dV
1452/03/09	Tanaull, Joan de		prevere, dB
1454/05/18	Gibert, Joan	Joan Gibert	prevere, dB
1454/12/07	Bruguera, Bartomeu	Joan Bruguera	prevere, canonge i domer de la seu de B.
1455/12/19	Pla, Jaume des	Francesc des Pla, difunt	canonge de la seu de B.
1457/05/02	Valls, Pere		prevere, dB
1457/11/06	Guiana, Joan		prevere, dB
1457/11/10	Bernat, Joan Benet		prevere, dB
1457/12/16	Bosch, Guillem	Guillem Bosch	olim clericus nunc presbiter
1460/12/19	Dalmau, Joan	Joan Dalmau	canonge de la seu de B.
1460/12/19	Pla, Lluís	Tomàs Pla	prevere, dB
1462/08/02	Riba, Antoni Guillem		prevere, dB
1467/06/08	Çapera, Joan Carles, clergue		prevere, dB
1468/03/11	Vidal, Antoni		prevere, dB
1468/03/11	Romaguera, Joan Sever		prevere, dB
1468/04/01	Comes, Pere, clergue	Joan Comes	prevere, canonge de la seu de B.
1469/09/21	Valls, Lluís	Lluís Valls	clergue tonsurat, dB, <i>solutus</i>
1469/09/21	Pelegrí, Pere	Mateu Pelegrí	prevere, dB
1471/01/14	Barutell, Bernat	Joan Barutell	frare, preceptor de l'Hospital de St. Joan

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1471/03/08	Pasqual, Benet	Ponç Pasqual	prevere, dB
1471/05/24	Gualbes, Antoni de	Pau de Gualbes	prevere, canonge de la seu de B., <i>vicarius in spiritualibus et temporalibus</i>
1472/12/18	Martí, Pere	Narcís Martí Mare: Juliana	prevere, dB
1473/12/17	Liura, Pere Josep		prevere, dB
1475/05/19	Bot, Joan		prevere, dB
1475/07/11	Pol, Jaume		prevere. dB
1477/10/25	Gualbes, Manuel de	Pau de Gualbes	prevere, canonge de la seu de B., <i>vicarius in spiritualibus et temporalibus</i>
1478/09/17	Adrover, Miquel	Salvador Adrover	clergue, dG
1479/01/05	Alzina, Francesc	Joan Alzina	prevere, Vilafranca del Penedès, dB
1479/04/09	Bruguera, Jaume	Joan Bruguera	clergue tonsurat
1480/03/29	Granell, Pere	Antoni Granell	prevere, dB
1480/12/23	Granell, Antoni	Antoni Granell	prevere, dB
1482/03/01	Albesa, Antoni Joan	Jaume Albesa	prevere, dB
1482/06/16	Ferrer, Melcior	Jaume Ferrer	prevere, dB
1482/12/01	Bellver, Pere	Pere Bellver	prevere, dB
1482/12/01	Bramona, Galceran	Galceran Bramona	prevere, dB
1483/02/21	Martí, Pere [beneficiat]	Narcís Martí	prevere, dB
1483/09/09	Miralles, Jeroni Benet	Antoni Miralles	canonge i prior del monestir de Sta. Anna, orde del St. Sepulcre, B.
1483/11/30	Çalom, Pere Joan	Miquel Çalom	prevere, beneficiat Sta. Maria del Mar, dB
1484/07/25	Alamany, Llorenç		prevere, dB
1484/11/30	Salvador, Miquel Galceran	Miquel Salvador	prevere, dB
1485/02/26	Riba, Antoni Miquel		prevere, dB
1485/05/01	Pla, Miquel	Joan des Pla	monjo de l'orde St. Benet del monestir de Sta. Maria de Montserrat, prevere

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1486/09/23	Rafael, Jaume	Guillem Rafael	prevere, beneficiat a la seu de B.
1487/03/30	Teixidor, Lluís	Lluís Teixidor	prevere, dB
1488/06/10	Figueres, Bernat	Gabriel Figueres	prevere, Granollers, dB, beneficiat a la seu de B.
1488/08/02	Palmer, Bartomeu	Bartomeu Palmer	monjo de l'orde de St. Benet
1489/06/12	Ivern, Joan, àlies Oliver		prevere, dB
1490/05/16	Ferruç, Pere	Pere Ferruç	clergue tonsurat, dB
1491/02/26	Llor, Miquel	Nicolau Llor, difunt	prevere, dB
1492/03/05	Teixidor, Melcior	Joan Teixidor	prevere, beneficiat a la seu de B.
1492/07/12	Pellicer, Benet	Pere Pellicer	prevere, dB
1492/07/14	Cortés, Jaume Honofre	Fra Jaume Cortés	frare de l'orde del Carmel, prevere
1494/10/28	Feralt, Miquel Climent	Pere Feralt	prevere, dB
1495/10/25	Fàbregues, Joan Andreu	Bernat Fàbregues	prevere, beneficiat a la seu de B.
1496/10/28	Gras, Gaspar	Baltasar Gras	prevere, Sta. Coloma de Queralt
1498/06/26	Gilabert, Damià Pau	Miquel Gilabert	canonge del monestir de Santa Anna, orde del St. Sepulcre, dB
1498/08/26	Garcia, Joan Jeroni	Fra Francesc Garcia	frare de l'orde de Predicadors; ara frare de l'orde de St. Augustí dels Regulars
1499/01/13	Esquerdó, Gabriel	Gabriel Esquerdó	prevere, dB
1499/11/01	Torrent, Jaume	Narcís Torrent	prevere, dB
1499/11/21	Tàrrega, Pere Antoni	Jaume Tàrrega	prevere, Ciutadella, dT
1500/02/02	Sala, Gabriel	Antoni Sala	prevere, dB
1500/03/14	Canyís, Joan		prevere, dB
1500/05/03	Alveró, Joan Jeroni		prevere, dB
1500/11/30	Riera, Pere Miquel	Joan Riera	prevere, St. Pere de Vilamajor, dB

**TAULA 6. TONSURATS FILLS DE PARE CLERGUE I MARE *MONIALIS*
*VEL RELIGIOSA, PROFESSA, VELATA VILO NIGRO, NON VELATA***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1465/04/27	Merquet, Antoni Arnau	Joan Merquet	-canonge, ardiaca de la seu de B., prevere <i>-monialis</i>
1469/02/07	Colom, Francesc, clergue	Francesc Joan de Colom	-canonge de la seu de B., prevere <i>-monialis professa</i>
1474/02/07	Millàs, Joan Benet		-frare de l'orde de Predicadors <i>-religiosa</i>
1478/02/12	Lleopard, Jaume	Benet Lleopard	-canonge de la seu de Lleida <i>-monialis</i>
1486/08/09	Vila, Pere	Bartomeu Vila	-canonge de la seu de B., prevere <i>-monialis</i>
1488/04/20	Aymerich, Bernat		-religiós profés de Manresa, dV <i>-monialis professa</i>
1489/04/04	Oller, Francesc		-prevere <i>-monialis</i>
1491/02/24	Quintana, Tomàs	Jaume Quintana Mare: Caterina Tàrraga	-prevere de Cervera <i>-monialis</i>
1494/04/19	Amiguè, Miquel	Francesc Amiguè	-canonge de la seu de Tortosa, prevere <i>-monialis s. religiosa</i>
1495/12/19	Gerona, Jeroni	Lluc Gerona	-canonge de l'orde de St. Agustí, de Tortosa <i>-monialis professa</i>
1492/07/14	Sanç, Alfons	Jordi Sanç	-canonge de la seu de Barcelona, clergue tonsurat <i>-monialis non velata</i>
1461/09/06	Sort, Bernat		-monjo de l'orde de St. Benet, expresse professus <i>-monialis</i> de l'orde de Santa Clara
1493/05/25	Pinassolà, Rafael	Jaume Pinassolà	-frare de l'orde de St. Agustí, prevere, mestre en teologia <i>-monialis vilo nigro velata</i>

**TAULA 7. TONSURATS FILLS DE PARE CLERGUE
I MATER INCERTA**

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1433/03/29	Andreu, Pere		prevere <i>mater incerta</i>
1470/02/07	Marimon, Carles de	Fra Ferrer de Marimon	frare, dB <i>dispensatio apostolica</i>
1477/03/06	Riu, Benet	Bartomeu Riu, difunt	prevere, dB
1480/05/30	Gombau, Pere	Pere Gombau	prevere, dB
1489/11/06	Castellet, Joan	Lluís Castellet	prevere, dB
1490/09/17	Constantí, Francesc	Berenguer Constantí	prevere, rector de Sta. Margarida del Bisbal, dB
1491/01/23	Albesa, Galceran	Albesa, Jaume	prevere, Cervera, dV

**TAULA 8. TONSURATS FILLS DE PARE LAIC CONIUGATUS
I MARE CONIUGATA O VIDUA**

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1400/12/18	Vilafranca, Martí	Berenguer de Vilafranca	notari, cB
1414/06/14	Rajadell, Jordi	Manuel Rajadell	cavaller, hB
1438/05/18	Bruguera, Antoni		
1461/05/28	Coqua, Joan	Joan Coque	sabater, Vilafranca del P.
1471/04/27	Ferrer, Jaume Bernardí	Jaume Ferrer	mercader, cB
1475/02/13	Ribes, Benet Sever	Joan Ribes + mare vídua	barber, cB
1491/12/20	Ribelles, Antoni Francesc	Antoni Francesc de Ribelles	baró de Ribelles i senyor d' Artesa, hB
1494/05/24	Vive, Gabriel de	Miquel de Vives	cavaller, hB
1497/01/15	Escossi, Miquel	Joan Escossi	giponer, cB
1497/07/16	Salvador, Antoni	Antoni Salvador	mercader, cB

**TAULA 9. TONSURATS FILLS DE PARE LAIC CONIUGATUS
I MARE SOLUTA**

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1401/01/03	Lopis, Ferrando	Lopi Lopis	argenter, cB
1401/05/27	Fuster, Francesc	Francesc Fuster	notari, cB
1402/03/25	Aunell, Huguet		de B
1404/03/28	Espaciers, Baltasar	Berenguer Espaciers	mercader, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1404/03/28	Baruç, Pere, àlies Antich	Pere Baruç, àlies Antich	rajoler, cB
1405/04/01	Estrany, Gabriel, al. Xiprers	Pere Estrany, al. Xiprer	notari, cB
1405/12/15	Febrer, Tomàs	Aloi Febrer	ferrer, cB
1406/04/08	Torrent, Esteve	Pascasi Torrent	traginer, cB
1407/03/08	Amat, Pere	Pere Amat	patró de nau, cB
1411/10/26	Roure, Pere	Miquel Roure, difunt	mercader, cB
1415/06/07	Palau, Jaume Joan	Joan Palau, difunt	mercader, cB
1416/03/12	Guerau, Lluís	Antoni Guerau	mercader, cB
1421/09/02	Ros, Joan		de B
1422/02/05	Valls, Gabriel	Joan Valls	mercader, cB
1432/06/22	Tost, Narcís		de Tarragona
1434/05/22	Moles, Joan Lluís de		de B
1439/01/04	Eroles, Pere	Pau Eroles	mercader, cB
1440/03/13	Gallach, Lluís		de B
1446/06/11	Novell, Jofre	Ramon Novell	mercader, cB
1446/09/17	Bertran, Guerau	Robert de Bertran	mercader, cB
1447/03/25	Cardona, Francesc de		comte de Cardona
1447/12/15	Altobrandi, Francesc d'	Robert Altobrandi	mercader, cB
1448/09/19	Rocha, Joan	Joan Rocha	hostaler, Martorell
1449/03/29	Juglar, Tomàs	Pere Juglar	pellicer, cB
1451/03/16	Baruça, Gaspar	[...] Baruça	oficial mestre racional del rei, cB
1451/03/20	Olivella, Antoni d'	Antoni d'Olivella	saboner, cB
1451/04/09	Lor, Joan	Marc Lor	cavaller, cB
1451/09/21	March, Berenguer	Miquel March	garbellador, cB
1452/08/12	Soler, Antoni	Mateu Soler	mercader, cB
1453/01/11	Guerau, Pau	Ramon Guerau	mercader, cB
1453/12/18	Belloch, Mateu	Pere Belloch	teixidor draps de lli, cB
1453/12/20	Valls, Antoni des	Pere Bartomeu des Valls	notari, cB
1455/09/07	Madrenchs, Arcisius	Antoni Marturià Madrenchs	sastre, cB
1457/08/05	Bofill, Jaume	Joan Bofill	cavaller, ord. Milicie S. Jaume
1460/03/27	Clot, Bartomeu	Francesc Clot	virgarius, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1460/12/16	Callar, Bartomeu	Pere Callar	cavaller, cB, hb. de Mallorca
1461/12/16	Serra, PereMontserrat	Francesc Serra, difunt	argenter, cB
1463/05/11	Botet, Pere	Pere Botet	mariner, cB
1465/05/08	Maçana, Joan	Arnau Maçana	mercader, cB
1465/12/20	Far, Jaume des	Jaume des Far	calçater, cB
1467/06/08	Cesanare, Pere, clergue ton.		hB
1467/11/01	Resanaces, Pere [clergue tonsurat]	Jaume de Resanaces	cB
1469/12/30	Montbui, Joanet, clericus	Joan de Montbui	cavaller, hB
1471/06/05	Rodrigues, Joan	Joan Rodrigues	mercader, cB
1474/08/23	Conesa, Jaume	Joan Conesa	cavaller, hB
1474/12/28	Mateu, Miquel	Jaume Mateu	causidic, cB
1477/08/11	Dalmau, Joan		jurista, cB
1477/09/16	Alamany, Carles	Francesc Alamany	mercader, cB
1478/09/18	Casadevall, Joan	Joan Casadevall	carnisser, cB
1479/10/16	Requesens, Joan de	Requesens, Joan de	Governador de Catalunya, cB
1482/04/05	Gassó, Bartomeu	Antic Gassó	mercader, cB
1482/11/20	Sunyer, Miquel	Pere Sunyer	magnificus..., cB
1482/12/01	Vila, Francesc	Pere Vila	mercader, cB
1483/02/21	Piquer, Damià	Miquel Piquer	mercader, cB
1483/12/18	Asbert, Joan Benet	Joan Asbert	mercader, cB
1483/12/18	Altalló, Pere	Francesc Altalló	mercader, cB
1485/01/06	Pla, Pere des	Marimon des Pla	mercader, cB
1485/01/10	Plana, Joan	Pere Plana	mercader, cB
1485/02/25	March, Antoni		Hostalric, dG
1485/03/11	Moreda, Pere de	Rodrigo de Moreda	familiar bisbe de B. Dentreña, r. Castella
1485/04/02	Casadevall, Francesc	Joan Casadevall, difunt	carnisser, cB
1485/04/02	Clasquer, Domènec	Guerau Clasquer, difunt	cavaller, hB
1485/07/23	Pere, Pere Martí	Martí Pere	metge, cB
1486/08/17	Unis, Francesc	Pelai Unis, difunt	cavaller, dom. Mallorca
1489/08/11	Feixes, Joan	Jaume Feixes	mercader, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1489/08/22	Moragues, Pere Simon	Pere Moragues	carnisser, cB
1490/01/19	Josa, Lluís Joan de	Pere Ramon de Josa	noble, hB
1491/02/20	Barberà, Bernat Honèsim de	Bernat de Barberà	cavaller, hB, Cervera, oriünd de Buira, dT
1491/05/20	Comes, Bartomeu	Ramon Comes	mestre de cases, cB
1491/05/28	Alegra, Marc	Francesc Alegra + <i>soluta</i> Nap.	mercader, cB
1491/10/05	Josa, Felip de	Joan Ramon de Josa	noble, hB
1492/01/31	Saragossa, Pere	Pere Saragossa, difunt	botiguer, cB
1492/05/05	Brisal, Jaume Amador	[<i>coniugatus</i> + <i>soluta</i>]	beneficiat Sta. Eulàlia, dV
1493/10/12	Montcada, Apífer	Mateu de Montcada	noble, hB
1498/05/13	Espanya, Benet d'	Domènec d'Espanya	menescal, cB
1500/03/10	Guifernau, Joanet	Guifernau regni Gascunya	hB
1500/06/09	Cros, Joan	Gaspar Cros	batifuller, cB
1500/11/17	Pujol, Antoni Joan	Antoni Pujol	cenderius , cB

**TAULA 10. TONSURATS FILLS DE PARE LAIC *CONIUGATUS*
I MARE *MONIALIS***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1458/02/19	Conesa, Pere Joan	Pere Joan Conesa	mercader, cB
1473/04/01	Colom, Guerau	Lluís Colom	noble – cavaller, hB
1477/12/19	Sentmenat, Jaume de	Francesc Arment de Sentmenat	donzell, hB
1483/01/21	Pla, Joan Antoni	Antoni Pla	paraire draps llana, cB
1484/03/05	Guilera, Bartomeu	Bartomeu Guilera	mercader, Vilafranca del P.
1485/06/03	Ponçgem, Pere Pau	Pere Pau Ponçgem + religiosa	notari, cB
1488/08/15	Rocacrespa, Galceran	Rocacrespa, Antoni Pere + <i>monialis</i> ord. S. Benedicti professa Dispensa apostòlica	cavaller, agutzil del rei, hB

**TAULA 11. TONSURATS FILLS DE PARE LAIC *SOLUTUS*
I MARE *CONIUGATA***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1400/09/17	Puig-ginestós, Esteve de	Jaume de Puig-ginestós	jurista, cB
1402/06/01	Ubach, Pere	Ug Ubach	llicenciat en lleis, cB
1403/01/17	Roda, Emmanuel de	Miquel de Roda	mercader, cB
1404/05/22	Roudor, Martí	Guillem Roudor, difunt	de Sant Cugat del V.
1407/03/22	Castell, Joan des	Lopis des Castell	mariner, cB
1409/04/07	Trilles, Daniel	Joan Trilles, difunt	mercader, cB
1416/03/09	Vic, Pere	Romeu Vic	carnisser, cB
1416/03/14	Urri, Pere	Romeu Urri, difunt	carnisser, cB
1431/05/26	Blanch, Guillem		hB
1438/06/07	Porta, Bernat		Espluga de Francolí, dT
1439/05/30	Barceló, Gaspar		hB
1443/04/20	Colom, Francesc Joan		hB
1445/12/18	Dorcha, Joan	Bernat Dorcha + Caterina	cerdó, bracer, cB
1446/04/12	Espilles, Joan	Joan Espilles	donzell, cB
1448/03/28	Cases, Bartomeu	Mateu Cases	doctor en decrets, cB
1453/03/20	Cases, Bernat	Mateu Cases	doctor en decrets, cB
1455/07/05	Vives, Pere	Antoni Vives, difunt	Vilafranca del Penedès, dB
1455/09/20	Isern, Jaume	Berenguer Isern	mercader, cB
1479/04/09	Rodes, Joan Benet	Miquel Rodes	mercader, cB
1486/03/25	Andrada, Pere	Gil d'Andrada	cavaller, hB familiar del rei
1487/02/10	Buada, Benet, al. Seller	Jaume Buada, al. Seller	St. Esteve de Parets, dB
1490/09/20	Pera, Rafael sa	Antoni Guillem sa Pera	mercader, cB
1491/11/05	Roders, Miquel Benet	Antic Roders	procurador fiscal, cB
1493/10/11	Sanchiç, Joan	Guillem Sanchiç	cavaller, Saragossa
1495/02/27	Ponç, Benet Domènec	Bartomeu Ponç	baster, cB
1498/09/30	Peralta, Miquel de	Miquel de Peralta	donzell, hB
1499/06/23	Prats, Bernat	Damià Prats	cavaller, St. Pere de Begues, dB
1500/10/01	Fonolleda, Miquel	Antoni Fonolleda	agricultor, cB
1449/03/28	Vilar, Jaume Climent	Rafael Vilar	tamborer, cB

**TAULA 12. TONSURATS FILLS DE PARE LAIC *SOLUTUS*
I MARE *SOLUTA***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1400/03/12	Claret, Joan	Brg. Claret	formenter, cB
1400/06/11	Costa, Pere	Frances sa Costa	argenter, cB
1400/09/17	Poal, Gabriel	Bernat Poal	notari reial, cB
1400/12/18	Muntanyals, Marc		La Granada, dB
1400/12/18	Plana, Pere sa	Joan sa Plana	mercader, cB
1401/05/27	Montesquiu, Daniel	Marc de Montesquiu	mercader, cB
1402/02/18	Màrgens, Lluís de	Ramon de Màrgens, difunt	mercader, cB
1402/03/27	Pellicer, Pere	Ramon Pellicer	agricultor, Vilafranca del Penedès. dB
1403/03/08	Pomar, Joan	Berenguer Pomar	mercader, cB
1403/04/10	Rovira, Lluís	Antoni Rovira	mercader, cB
1403/04/14	Miró, Pascasi	Antoni Rovira [sic]	mercader, cB
1403/04/14	Rovira, Antoni	Antoni Rovira	mercader, cB
1403/04/18	Marquet, Joan	Galceran Marquet, difunt	mercader, cB
1404/03/28	Montoriol, Nicolau de	Joan de Montoriol	mercader, cB
1404/03/28	Plana, Gabriel sa	Simon sa Plana	mercader, cB
1404/09/19	Bonet, Miquel	Arnau Bonet	La Granada, dB
1404/11/21	Puigví, Rafael de	Joan de Puigví	mercader, cB
1405/05/01	Vilardell, Berenguer	Francesc Vilardell	candeler de cera, cB
1405/06/10	Esglésies, Guerau d'	Guerau d'Esglésies, difunt	mercader, cB
1405/09/15	Puig, Jaume de	Guillem de Puig, difunt	escrivà del rei, cB
1407/02/22	Pellicer, Joan	Bernat Pellicer	mercader, cB
1407/02/22	Mercer, Bernat	Bernat Mercer	mercader, cB
1407/03/08	Mateu, Tristany	Ramon Mateu, difunt	carnisser, cB
1407/03/22	Boixonada, Antoni	Guillem Boixonada	mercader, cB
1407/03/24	Genís, Llorenç	Llorenç Genís	sastre, cB
1407/05/18	Sent Leyr, Pere de	Pere de Sent Leyr	agricultor, cB
1407/05/18	Tarascó, Pere	Joan Tarascó	mariner, cB
1407/05/20	Cases, Joan	Bernat Cases	falconer del rei, cB
1408/02/12	Aversó, Francesc d'	Lluís Aversó	mercader, cB
1408/04/14	Taremo, Joan	Joan Taremo	donzell

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1408/06/06	Castellví, Bernat de	Pere de Castellví, difunt	mercader, cB
1408/06/16	Corcó, Galceran	Nicolau Corcó	canviador, cB
1408/06/16	Castellví, Bernat	Pere de Castellví	mercader, cB
1408/09/18	Gonter, Bernat	Ramon Gonter	escuder, cB
1408/10/10	Pi, Antoni de	Joan de Pi	mercader, cB
1413/02/14	Genís, Llorenç	Llorenç Genís	sastre, cB
1413/02/27	Duares, Antoni	Martí Duares, difunt	mercader, cB
1415/06/24	Vila, Joan	Tomàs Vila	mercader, cB
1416/03/09	Pujades, Joan	Guillem Pujades	mercader, cB
1416/03/12	Sala, Roger	Bernat Sala	agricultor, de Sta. M. de Palautordera, dB
1416/03/14	Pujades, Joan	Gabriel Pujades	mercader, cB
1416/03/29	Montcada, Pere de	Pere de Montcada	cavaller, hB
1416/12/19	Postius, Guillem Ramon de	Ponç de Postius	hB
1417/01/13	Sarrià, Asbert de	Pere de Sarrià	donzell, hB
1417/01/13	Sarrià, Pere de	Pere de Sarrià	donzell, hB
1417/04/10	Batlle, Ramon	Ramon Batlle	agricultor
1417/04/10	Pinyol, Gaspar	Arnau Pinyol	donzell, hB
1417/04/24	Salines, Joan de	Miquel de Salines	verguer dels consellers de B., cB
1417/05/23	Font, Joan sa	Pere sa Font	escuder, cB
1417/09/18	Molins, Miquel	Miquel Molins	hB
1417/09/18	Anesina, Bernat	Joan Anesina	salacer, cB
1418/03/06	Cervera, Francesc	Joan Cervera	mercader, cB
1418/03/22	Coll, Antoni des, al. Llobet	Pere des Coll, al. Llobet	notari, cB
1423/04/11	Bossot, Bartomeu	Gaspar Bossot	mercader, cB
1427/03/15	Bru, Antoni de	Ponç de Bru	mercader, cB
1427/05/11	Bertran, Lleó		hB
1428/04/11	Fangar, Gregori		hB
1428/09/02	Pujades, Joan	Guillem Pujades	mercader, cB
1428/12/18	Alarich, Gregori	Pere Alarich	hB
1431/12/21	Vilar, Joan		hB
1431/12/21	Amat, Joan	Bernat Amat, difunt	patró de nau, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1432/03/04	Font, Joan	Marc Font	mestre de cases, cB
1432/06/06	Heroles, Joan	Joan Heroles	apotecari, cB
1432/09/12	Per, Francesc		hB
1434/12/12	Bertran, Per		hB
1435/01/22	Bussot, Bartomeu	Gaspar Bussot	mercader, cB
1438/06/11	Buynage, Tomàs		hB
1438/06/17	Vich, Ramon de		de València
1439/04/09	Olana, Pere de		hB
1440/02/21	Llorenç, Pere		hB
1440/02/21	Esteve, Gabriel, al. Gil		hB
1441/12/17	Carbonell, Pere		hB
1443/04/20	Llenyader, Gabriel		hB
1443/06/15	Roqueta, Joan Bernat		hB
1444/03/07	Tomàs, Pere		hB
1444/03/07	Vilalba, Lleonard de	Vicenç de Vilalba	donzell, hB
1444/09/19	Gurb, Joan de	Pere Joan	hB
1445/03/12	Taradell, Gaspar		hB
1446/06/11	Novell, Jofre	Ramon Novell	mercader, cB
1447/04/09	Serra, Joan	Nicolau Serra	mercader, cB
1447/06/03	Cessens, Pere Climent	Mateu Cessens	mercader, cB
1448/03/10	Muntmany, Antoni	Nicolau Muntmany	cirurgià, cB
1448/05/08	Sanxís, Pere	Antoni Sanxís	agricultor, cB
1448/12/21	Miquel, Joan	Galceran Miquel	paraire, cB
1448/12/27	Galba, Guillem de	Guillem Ramon de Galba	donzell, hB
1449/04/12	Clasquerí, Guerau	Guillem de Clasquerí	donzell, hB
1449/06/06	Sorell, Jaume	Joan Sorell	mercader, cB
1450/01/22	Carboner, Gaspar	Jofre Carboner	sastre, cB
1450/08/25	Crespí, Cristòfol	Francesc Crespí	cavaller, hB
1450/09/19	Rovira, Nicolau	Joan Rovira	mercader, cB
1451/04/24	Soler, Pere	Felip Soler	mercader, cB
1451/06/18	Llorenç, Pere	Baltasar Llorenç	escuder, cB
1451/06/18	Romeu, Francesc	Joan Romeu	mercader, cB
1452/02/02	Esperaneu, Andreu	Miquel Esperaneu	mercader, cB
1453/03/07	Almirall, Joan Pere	Brenguer Almirall	mercader, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1453/04/02	Sentmenat, Gaspar de	Pere de Sentmenat	donzell <i>de militari genere</i> , hB
1453/05/01	Joventey, Francesc	Guillem de Joventey	sabater, de St. Celoni, dB
1453/05/25	Populesco, Antoni	Antoni Populesco	mercader, cB, oriünd de Florència
1453/05/26	Parada, Gregori Joan de	Gregori de Parada	revenedor, cB
1453/08/25	Salvador, Antoni	Antoni Salvador	mestre de cases, cB
1453/09/22	Martí, Francesc	Narcís Martí	Vilafranca del Penedès, dB
1453/12/08	Sentmenat, Gaspar de	Ramon de Senmenat	cavaller, hB
1454/01/30	Oliva, Mateu Joan	Antoni Oliva	mercader, cB
1454/03/08	Escaparra, Pere Nicolau	Pere Escaparra	pintor, cB
1454/03/15	Barbarà, Joan de	Gispert de Barbarà	donzell, del Penedès, dB
1454/12/03	Asor, Nicolau	Antoni Asor, difunt	espaser, cB
1455/05/30	Cases, Baltasar	Bernat Cases	esparter, cB
1455/11/29	Ciges, Joan, al. Pagès	Pere ses Ciges, al. Pagès	guarda del General de Catalunya, cB
1455/12/18	Tolosa, Tomàs de	Guillem de Tolosa	mercader, cB
1455/12/19	Especier, Pere	Ivó Especier	mercader, cB
1455/12/23	Sorell, Joan	Joan Sorell	mercader, cB
1456/09/10	Jolí, Joan	Elies Jolí	dàpifer, cB
1456/10/01	Queralt, Pere de	Baltasar de Queralt	donzell, hB
1456/12/02	Terré, Joan	Joan Bernat Terré	donzell, hB
1457/12/16	Bonet, Domènec	Antoni Bonet	tirater, cB
1457/12/26	Corts, Joan ses	Lleonard ses Corts	Vilafranca del Penedès, dB
1458/01/01	Gurb, Pere Antoni	Pere Joan Gurb	cavaller, hB
1460/06/06	Toralles, Pere	Joan Toralles, clericus	mercader, cB
1460/09/06	Toralles, Joan	Joan Toralles	mercader, cB
1461/09/06	Anglès, Jaume	Gabriel Anglès + Caterina	mercader, cB
1462/02/20	Prexana, Pere	Pere Prexana	mercader, cB
1464/05/26	Pino s. Pinu, Pere Joan	Pere Pinu + Stancia	barber, cB
1465/04/20	Folquer, Agustí	Antoni Folquer	mercader, cB
1465/06/05	Sant Joan, Joan de	Bernat de Sant Joan	mercader, cB
1465/07/07	Ferran, Llorenç	Jaume Ferran	mercader, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1468/03/18	Ros, Antoni	Ramon Ros	mercader, cB
1468/05/02	Sant Sever, Arnau de	Arnau de Sant Sever, difunt	seller, cB
1469/09/22	Felip d'Aragó i Navarra	Infant Carles, primogènit d'Aragó i Navarra, difunt	noble, hB
1470/06/15	Miquel, Bernat	Bernat Miquel	doctor en lleis, cB
1471/01/14	Llull, Antoni	Joan Llull	noble - cavaller, hB
1473/04/01	Ferreres, Joan	Bernat Ferreres	estudiant, hB
1474/05/10	Coma, Jeroni sa	Joan Benet sa Coma	mercader, cB
1474/09/23	Esteve, Antoni	Jaume Esteve	pellier, cB
1474/11/10	Coma Posada, Jaume	Antoni de Coma Posada	mercader, cB
1475/03/10	Berga, Martí Benet	Pere Joan Berga + Beatriu	hB
1477/02/23	Fonolleda, Pere, monjo benedicti: S. Llorenç de Munt		cavaller, hB
1477/12/07	Ruffet, Francesc	Joan Ruffat	Vilafranca del Penedès, dB
1478/01/12	Vila, Gabriel	Pere Vila	mercader, cB
1478/03/06	Ponç, Gaspar	Bartomeu Ponç	baster, cB
1478/03/18	Bayona, Joan	Pere Bayona	mercader, cB
1478/03/18	Bayona, Pere	Francesc Bayona, difunt	notari, cB
1479/04/09	Giner, Jaume	Joan Giner	donzell, hB
1479/06/17	Esplugues, Joan	Joan Esplugues/Espluga	mercader, cB
1480/05/23	Llorenç, Bartomeu	Mateu Llorenç	vidrier, cB
1480/12/23	Llorenç, Àngel	Mateu Llorenç	vidrier, cB
1482/04/05	Pelegrí, Francesc	Pere Pelegrí	notari, cB
1482/07/16	Torres, Jeroni	Baltasar de Màrgens, al. Torres	cavaller, hB
1483/03/14	Soler, Joan	Joan Soler	formenter, cB
1483/10/15	Rovira, Gabriel	Joan Rovira	mercader, cB
1483/12/18	Sunyer, Joan Miquel	Miquel Sunyer	de Vic, dV
1485/04/05	Vilella, Francesc	Joan Vilella	mercader, cB
1486/02/04	Palomeres, Antoni	Antoni Palomeres	notari, cB
1486/07/29	Gaverró, Francesc	Joan Gaverró	mercader, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1486/08/02	Aragonès, Jaume Joan	Jaume Aragonès	moliner, cB
1486/09/12	Ferrer, Galceran	Galceran Ferrer	mercader, cB
1486/12/20	Bequer, Pere Ramon	Francesc Bequer, difunt	Sta. Eulàlia d'Esparreguera, dB
1486/12/23	Oller, Gabriel	Gabriel Oller	apotecari, cB
1486/12/23	Copons, Felip de	Hug de Copons	donzell, senyor de la Manresana, hB
1486/12/23	Oliver, Joan	Joan Oliver	mercader, cB
1488/03/01	Badia, Jaume Rafael	Jaume Badia	escuder, hB
1488/06/20	Corder, Antoni	Francesc Corder	corder, cB
1488/08/10	Gassó, Pere	Pere Gassó	mercader, cB
1488/09/15	Marquès, Joan	Pere Marquès	Polinyà, dB
1489/04/18	Font, Pere sa	Pere sa Font	paraire draps llana, cB
1489/08/22	Ferrer, Galceran	Galceran Ferrer, menor, difunt	secretari del senyor de Tranento, cB
1490/01/03	Miravet, Pere Joan	Joan Miravet	notari, cB
1490/09/04	Espanya, Lluís	Lluís Espanya	mestre d'escolars, cB
1491/05/26	Illes, Gabriel	Pere Illes, difunt	rústic, de Sta. Maria de Masquerelles, dB
1491/10/14	Mata, Joan	Joan Mata	de Sta. Maria d'Olesa
1492/04/25	Baget, Joan	Joan Baget + Violant	de Preixana, dV
1492/10/27	Codina, Joan	Benet Codina	mercader, cB
1492/11/16	Busquets, Galceran Miquel	Andreu Miquel Busquets	donzell, hB
1493/03/16	Cirera, Jeroni Miquel ça Cirera, Joan ça	Cicera, Joan sa	donzell, de la vegueria de Cervera
1493/07/25	Dela, Pere	Joan Dela	hostaler, cB
1493/07/27	Plana, Bernat sa	Bernat sa Plana, difunt	cavaller, hB
1493/09/02	Ferruç, Gaspar	Pere Ferruç	mercader, cB
1493/12/03	Pau, Lluís Joan de	Joan de Pau	donzell, hB
1494/03/21	Sala, Joan	Guillem Ramon Sala	mercader, cB
1495/02/11	Puigmarí, Pere	Pere de Puigmarí	donzell, hB
1495/05/24	Soler, Pere	Bernat Soler	sastre, cB
1496/07/03	Bonet, Miquel	Francesc Bonet, difunt	mercader, cB
1497/07/23	Prats, Bener	Benet Prats	ferrer, cB
1498/05/01	Soler, Francesc Bernat	Pere Joan Soler	cirurgià, cB

Continua

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1498/06/25	Sentmenat, Francesc de	Frederic de Sentmenat	donzell, hB
1498/06/29	Crudilles, Onofre de	Jofre de Crudilles	noble, hB
1498/11/01	Franquesa, Jaume	Jaume Franquesa	notari, d'Alcalate, dVic
1498/11/25	Nigis, Melcior de	Jeroni de Nigis	mercader, cB
1499/01/06	Mayans, Antoni Benet	Antoni Benet Mayans	clergue
1499/01/21	Alegre, Marc		hB
1500/12/04	Burguera, Llorenç		hB

**TAULA 13. TONSURATS FILLS DE PARE LAIC *SOLUTUS*
I MARE *MONIALIS***

Data	Tonsurat	Pare	Estat - origen
1463/05/10	Colom, Lluís	Lluís Colom	noble – cavaller, hB
1478/10/13	Gronyó, Jeroni de	Pere de Gronyó	donzell, hB
1499/07/13	Muntanyans, Jaume de	Honorat de Muntanyans	donzell, hB
1499/07/13	Puyassolà, Lluís	Francesc de Puyassolà	mercader, cB
1500/10/18	Puig, Francesc de	Tomàs Miquel de Puig	mercader, cB

IRREGULARITATS «EX DEFECTU AETATIS LEGITTIMAE»

Tot aspirant a l'estat clerical havia de trobar-se lliure de tota mena d'irregularitat, tenir l'edat pertinent, haver rebut el sagrament de la confirmació i posseir un coneixement suficient de lletra («sufficiens in scientia, in litteratura idoneus»). Són escassos els asentaments en què consten irregularitats «ex defectu aetatis legitimaе», és a dir, per manca de l'edat que demanava l'Església per rebre els ordes. Aquest és el cas d'Antoni Bonín o Bonim, escolar de Barcelona, que, mancat d'edat legítima per rebre la tonsura, perquè no arribava als set anys, edat mínima per rebre la tonsura, va ser dispensat pel papa Benet XIII. En haver rebut lletres dimissòries del seu bisbe, va ser ordenat pel bisbe d'Osca.²³

23. «...sanctissimus in Christo pater et dominus noster dominus Benedictus, divina providentia papa XIII^{us}, hodie datis presentium vive vocis oraculo vobis dispensandi cum Anthonio Bonin, cive Barchinone, ut ad primam clericalem tonsuram promoveri valeat, dummodo alias sit de legitimo matrimonio procreatus, de defectu etatis quem patitur non obstante, cum septimum etatis sue annum nondum compleverit, ipsumque Anthonium per nos ad dictam primam clericalem tonsuram promovendi seu per alium eepiscopum catholicum gratiam et communionem Sedis Apsotolice habentam promoveri faciendi auctoritate apostolica de speciali gratia liberam consesit facultatem... Iohannes,

IRREGULARITATS «EX DEFECTU CORPORIS»

Eren irregulars «ex defectu corporis», els cecs, els muts, els mancats d'algun membre, els afectats per defectes físics que desfiguressin en especial l'aspecte facial. Com passa en el cas de les irregularitats «ex defectu aetatis legitimaе», tan sols hem trobat en els *Registra Ordinatum* del segle xv un sol cas de dispensa d'irregularitat «ex defectu corporis». Aquest és el cas de Jaume Vidal, fill del difunt Francesc Vidal, de Vilafranca del Penedès. En la infantesa, a causa de les medecines preses, va perdre totalment la visió de l'ull esquerre, però en no mancar l'ull i no estar afectat per una gran deformitat, el bisbe de Barcelona Joan Ermengol (+ 1408) el va dispensar de la irregularitat causada per aquest defecte.²⁴

«SUFFICIENS IN SCIENTIA, IN LITTERATURA IDONEUS»

Com hem dit, tot aspirant a l'estat clerical havia de trobar-se lliure de tota mena d'irregularitat, tenir l'edat pertinent, haver rebut el sagrament de la confirmació i posseir un coneixement suficient de lletra («sufficiens in scientia, in litteratura ido-

miseratione divina episcopus Oscensis, dilecto nobis in Christo Anthonio Bonim, scolari Barchinonensi, salutem in Domino. Quia scribi desideras militie clericali et in Domini sortem assumi, hinc est quod te de legitimo matrimonio procreatum et examinatum in litteratura per reverendum in Christo patrem et dominum dominum Raymundum, miseratione divina episcopum Barchinonensem, per quem tecum super defectum etatis quem pateris, cum nondum septimum etatis tue annum compleveris, extitit auctoritate apostolica dispensatum, de licentia et auctoritate eiusdem domini episcopi Barchinonensis rite te duximus ad primam tonsuram clericalem promovendum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum Barchinone, XII die novembris, anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo sexto. Iohannes, episcopus Oscensis», ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 8: 1395-1408, f. 13r-v.

24. «Iohannes, miseratione divina episcopus Barchinonesis, dilecto in Christo Iacobo Vitalis, filio Francisci Vitalis, quondam, Ville Franche Penitentium, diocesis nostre Barchinone, salutem in Domino. In nostra proposuisti presentia constitutus quod, cum tu in pueritia propter medicinas et infirmitatem visum oculi sinistri totaliter amiseris, tibi tamen dicto oculo licet inutili integre remanente infra palpebram et quem vertis in diversis secundum quod alium, nec in eo cicatricem vel deformitatem saltem magnam alias patiaris, et ex eo, magno devotionis fervore cupiens clericali caractere insigniri, nobis humiliter supplicasse, ut tecum super hiis dignemur misericorditer dispensare. Nos vero volentes in hiis tuis desideriis complacere, dum tamen alias in etate et litteratura idoneus sis repertus, tecum auctoritate ordinaria super defectu huiusmodi misericorditer dispensamus, ita quod, dicto non obstante defectu, liceat tibi a quocumque malueris catholico antistite, sacrosancte romane ecclesie gratiam et communionem habente, primam tonsuram recipere clericalem sive clericali caractere insigniri, constitutione vel ordinatione quacumque in contrarium edita in aliquo non obstante. In cuius rei testimonium presentes fieri et sigilli nostri aprensione iussimus communiri. Datum Barchinone, sexta die iunii, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o octavo», ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 8: 1395-1408, f. 182r.

neus»). No hem trobat cap cas en els candidats a la tonsura d'insuficiència «in scientia, in litteratura». Però sí que consta la condició d'aprenentatge en molts aspirants als ordes majors: sotsdiaques, diaques i preveres per ser ordenats en algun orde i fins i tot per poder exercir l'ofici pertinent.²⁵

ELS NEÒFITS

Una altra irregularitat podia provenir «ex defectu animae seu animi». És a dir eren irregulars els mancats d'ús de raó, els mancats d'edat, com els nens, o els que tenien manca d'enteniment. També ho eren els neòfits, és a dir, els neoconvertos a la fe catòlica i batejats en edat adulta. Els textos transcrits per Gracià en el *Decretum* tracten del subjecte de l'ordenació, del ministre de l'ordenació, de certes irregularitats i prohibicions i de la potestat dels ordenats. Així, en la *Prima pars* es prohibeix l'accés als ordes i l'accés a l'episcopat als neòfits (Dist. XLVIII, c. 1 i 2, FRIEDBERG I, col. 173-174; Dist. LXI, c. 9, FRIEDBERG I, col. 230).²⁶ Els *Registra Ordinatorum* que es conserven a l'Arxiu Diocesà de Barcelona ens mostren els fills dels conversos que accediren al ritus de la tonsura i entraren en la classe dels clergues. La paraula *neofitus* és escrita quasi bé sempre seguint el nom del pare, i alguna vegada seguint el nom de l'ordenand de tonsura i mai no trobem la menció de dispensa per aquest motiu. En la taula 14, que segueix, consten tots els conversos que reberen la tonsura des del 1391 (el primer registre d'un convers tonsurat és del 1392) fins a l'any 1442, a partir del qual no hem trobat la menció explícita de convers. Com es sabut, un tema molt debatut, en tractar el tema dels jueus conversos, és el de la sinceritat de llur conversió. Pot considerar-se l'accés al clergat una prova de llur sinceritat? La resposta ens la donaria la biografia de cada un dels conversos que reberen algun orde sagrat. En aquest quadre transcrivim els noms tal com es troben en els *Registra Ordinatorum* o *Registres dels ordenats* de la diòcesi de Barcelona. Tan sols hi hem afegit el nom jueu abans de la conversió del tonsurant o del seu pare, si ha estat possible trobar-lo.

Les dispenses per irregularitat

El problema social i eclesial dels fills dels sacerdots, legítims o il·legítims, es traduí en l'exclusió de l'orde sagrat dels fills sacrílegs i també dels mancats de llibertat. Més encara, calia dispensa perquè els fills il·legítims accedissin als ordes. La dispensa havia

25. ADB, *Registra Ordinatorum*, vol. 11: 1452-1483, f. 33r, f. 39v, f. 81r, 88r, f. 177r, f. 179r, f. 180r, f. 180v, f. 181r

26. Les referències als textos del *Decretum* de Gracià les hem tret de l'edició del *Corpus Iuris Canonici, Pars prior Decretum Magistri Gratiani* a cura d'Aemilius FRIEDBERG, Graz 1959. Per tant, amb «col.» (columna o columnes) indiquem el lloc on es troben els textos en l'edició de Friedberg.

TAULA 14. ESCOLARS TONSURATS *CONVERSI SEU FILII CONVERSORUM*
ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 7, 8, 9

Data	Convers-tonsurat	Lloc	Pare	Ofici del pare
1392/09/11	Alamany, Bernat	Barcelona		
1393/04/05	Gibert, Francesc	Piera, dB		
1395/06/05	Vall, Joan, al. Lança	Barcelona	Lança, Llorenç	
1396/03/18	Serra, Gabriel	Barcelona	Serra, Gabriel	
1399/03/15	Badia, Arnau	Barcelona	Badia, Bartomeu = Abram Bandil	peller
1399/03/15	Goçeti, Macià	Barcelona	Goçeti, Guillem	sastre
1399/05/24	Quintana, Pere	Olesa de Montserrat, dB	Quintana, Vincenç	
1399/09/20	Guimerà, Joan	Molins de Rei, dB	Guimerà, Bernat	
1399/09/20	Pedralbes, Francesc	Barcelona	Pedralbes, Francesc	<i>físic</i>
1400/04/03	Pedralbes, Pere	Barcelona	Pedralbes, Francesc	lic. med.
1400/09/18	Trinxer, Gabriel	Barcelona	Trinxer, Gonzalbo	coraler
1400/12/19	Bruniquer, Antoni	Granollers	Bruniquer, Pere	
1400/12/19	Pinós, Marc	Barcelona	Pinós, Bernat de	
1401/04/12	Vall, Joan de, al. Lança	Barcelona	Lança, Bertran de	
1401/04/20	Ferrando, Gabriel	Barcelona	Ferrando, Garcia	
1402/09/13	Garriga, Antoni	Barcelona	Garriga, Guillem = Salomó Fabila	torner
1403/06/09	Merlés, Joan	Barcelona	Merlés, Pere	
1403/09/22	Ferrer, Genesius	Barcelona	Ferrer, Genesius	corredor orella
1404/11/10	Closa, Marc sa	Barcelona	Closa, Bernat sa	corredor orella
1404/12/20	Pedralbes, Nicolau de	Barcelona	Pedralbes, Francesc de	físic
1405/03/14	Pujol, Francesc de	Barcelona	Pujol, Pere de	físic
1405/05/10	Gualbes, Ferrer de	Barcelona	Gualbes, Ferrer de = Isaac Bonsenyor Gracia	
1407/04/01	Roger, Andreu	Barcelona	Roger, Arnau	corredor orella
1407/05/21	Prats, Ferrer de	Barcelona	Prats, Gabriel de	seder
1407/12/19	Bertran, Joan	Barcelona	Bertran, Joan = Samuel Benvenist	corredor orella
1408/03/08	Plangual, Ferrer de	Barcelona	Plangual, Nicolau de	
1409/06/02	Rich, Gabriel	Barcelona	Rich, Gabriel	corredor orella
1410/12/20	Rosar, Gabriel	Barcelona	Rosar, Antoni	
1410/12/20	Merles, Gabriel	Barcelona	Merles, Pere	
1410/12/20	Sant Johan, Bonanat	Barcelona	Sant Johan, Joan	
1412/04/05	Pedralbes, Joan de	Barcelona	Pedralbs, Francesc de	llic. med.

Continua

Data	Convers-tonsurat	Lloc	Pare	Ofici del pare
1413/03/12	Queralt, Gabriel de	Barcelona		
1416/03/21	Salmons, Marc	Barcelona	Salmons, Marc q ^o	seder
1416/03/21	Martí, Leonardus	Barcelona	Martí, Berengarius	mercader
1416/04/04	Salmons, Lluís	Barcelona	Salmons, Marc q ^o	seder
1417/05/23	Vilella, Francesc	Barcelona	Villella, Joan	corredor orella
1417/06/12	Caballeria, Bernat de la	Saragossa, <i>scolaris, neophitus</i>		mercader
1417/06/29	Badia, Gabriel	Barcelona	Badia, Pere = Isaac Vidal	coraler
1418/03/12	Rosar, Pere	Barcelona	Rosar, Antoni	juponer
1418/03/21	Solsona, Rafael	Barcelona	Solsona, Joan	Juponer
1418/05/21	Fontclara, Manuel de	Barcelona	Fontclara, Guillem de	corredor orella
1418/12/17	Massana, Arnau	Barcelona	Massanan, Joan	mercader
1419/01/00	Gualbes, Iacobus de	Barcelona	Gualbes, Lluís = Daviu Jaque	mercader
1420/03/02	Far, Joan dez	Barcelona	Far, Joan dez	peller
1420/04/06	Quer, Philippus dez	Barcelona	Badorch dez Quer, Berenguer	peller
1420/04/30	Casasaia, Francesc de	Barcelona, <i>scolaris</i>	Casasaia, Francesc de = Bonjach Comprat	mercader
1422/10/18	Massana, Pere	Barcelona	Massana, Gabriel	corredor orella
1423/02/06	Sanxo, Nicolau	Barcelona	Sanxo, Guillem	mercader
1425/12/22	Coma, Guillem	Barcelona	Coma, Guillem	llibreter
1427/04/19	Benet, Pere	Barcelona, <i>neophitus</i>		mercader
1427/05/04	Pedralbes, Francesc de	Barcelona, <i>Scolaris</i>	Pedralbes, Francesc de	mag. in med
1428/12/18	Civeller, Francesc	Barcelona	Civeller, Guillem	corredor de llotja
1428/12/18	Vilamarí, Joan de	Barcelona, <i>neophitus</i>	Vilamarí, Joan de	teixidor de vels
1431/05/06	Sabater, Bernat	Barcelona	Sabater, Salvator	llibreter
1431/06/02	Sanxo, Gabriel	Barcelona	Sanxo, Guillem	mercader
1432/12/20	Rosar, Felip	Barcelona	Rosar, Antoni	juponer
1433/09/18	Pedralbes, Joan v. 1412/04/05: tonsura	Barcelona: <i>llic. sive dimissòries</i>	Pedralbes, Francesc de	mag. in med.
1433/12/20	Ferreres, Bernat de	Barcelona	Ferreres, Guillem = Isaac Struch	coraler
1434/06/11	Vallsecha, Joan de	Barcelona	Vallsecha, Pere de	de domo regis

Continua

Data	Convers-tonsurat	Lloc	Pare	Ofici del pare
1434/12/19	Pedralbes, Pau Nicolau	Barcelona	Pedralbes, Francesc	físic
1436/04/07	Ballester, Pere	Barcelona	Ballester, Ramon = Samuel Alietzer	teixidor de vels
1436/06/06	Costa, Laurentius	Barcelona	Costa, Llorenç	llibreter
1438/06/07	Tranxer, Gabriel	Barcelona	Tranxer, Ramon	coraler
1438/12/20	Pedralbes, Francesc de	St. Vic. Sarrià, dB	Pedralbes, Francesc	físic
1438/12/26	Castell, Joan	Barcelona	Castell, Simon	teixidor de vels
1438/12/26	Sunyer, Joan	Barcelona	Simon, Francesc	corredor orella
1439/01/04	Mascaró, Guillem	Barcelona	Mascaró, Pere Avus: Mahir Bonjuha	llibreter lligador llibres
1439/01/04	Mascaró, Pere	Barcelona	Mascaró, Pere Avus: Mahir Bonjuha	llibreter lligador llibres
1439/03/01	Ferrer, Laurentius	Barcelona	Ferrer, Francesc	corredor orella
1439/04/04	Socarrats, Francesc	Barcelona	Socarrats, Ramon	coraler
1439/04/04	Huguet, Jaume	Barcelona	Huguet, Bernat	corredor orella
1439/06/06	Cisa, Joan	Barcelona	Cisa, Lauger	corredor orella
1440/04/03	Pedralbes, Antoni	Barcelona	Pedralbes, Francesc de	professor in medicina
1442/01/06	Ramon, Joan	Barcelona	Ramon, Antoni	llibreter
1442/03/07	Caballería, Felip de la	Barcelona	Caballería, Felip de la	mercader
1444/03/15	Pedralbes, Jaume de	St. Vic. Sarrià, dB	Pedralbes, Pere de	
1444/07/25	Solsona, Rafael	Barcelona, <i>scolaris</i>	Solsona, Joan	juponer
1445/12/18	Cavalleria, Jaume de la	Barcelona	Cavalleria, Felip de la	
1446/04/16	Closa, Jaume sa	Barcelona		
1447/03/04	Pedralbes, Joan de	Barcelona	Pedralbes, Francesc de	mag. in medic.
1447/03/05	Pedralbes, Francesc de	Barcelona	Pedralbes, Francesc de	mag. in medic.
1447/09/21	Santangel, Lluís de	Barcelona	Santangel, Lluís de	corredor orella
1448/03/28	Massana, Daniel	Barcelona	Massana, Pere	coraler
1448/09/19	Ballesta, Manuel	Barcelona	Ballesta, Francesc	teixidor de vels
1449/04/15	Ripoll, Pere	Barcelona	Ripoll, Esbert	llibreter
1449/04/15	Bernich, Bonanat	Barcelona	Bernich, Rafael	coraler
1449/11/29	Pedralbes, Nicolau de	Barcelona	Pedralbes, Francesc de	físic

El signe = indica que el nom que segueix correspon al nom jueu abans de la conversió.

Abreviatures: B = Barchinone o Barcelona; dB = diòcesi de Barcelona; llic. = llicència; mag. in medic. = magister in medicina; qº = quondam; St. Vic. = Sant Vicens

de ser papal en el cas d'accés als ordes majors i als beneficis amb «cura animarum» i a les dignitats. Així hom ho pot veure en el títol XVII del L. I *De filiis presbyterorum ordinandis vel non: Illegitimus non ordinatur, nisi ut religiosus fiat, nec tunc praeficitur, id est, ad praelaturam non habilitatur*.²⁷ Però és en llibre IV de les *Decretals* de Gregori IX, en el títol 17 *Qui filii sint legitimi*, on s'exposa la legislació sobre la legitimitat i la il·legitimitat i, per tant, la irregularitat que impedeix accedir als ordes sagrats, i en quins casos es pot dispensar i per qui, legislació que caldrà observar en endavant.²⁸ Pertanyerà al bisbe la dispensa d'irregularitat del candidat a la tonsura i als quatre ordes menors i la concessió d'un únic benefici eclesiàstic «sine cura».²⁹ En absència del bisbe, i amb la seva autorització, el vicari general podrà dispensar també només per

27. Podem veure aquestes irregularitats en els capítols que segueixen: C. I: *Ut filii presbyterorum et ceteri ex fornicatione nati ad sacros ordines non promoveantur, nisi aut monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viventes. Praelationem vero nullatenus habeant. Sed neque servi, nisi a dominis suis libertate donentur* (col. 135). C. II: *Illegitimus filius sacerdotis, qui hoc tacto, per rescriptum apostolicum paternam ecclesiam impetravit, removeatur ab illa* (col. 135). C. XIV: *Illegitime genitus, etiam de uxore, sine dispensatione ad ordines vel beneficia promoveri non potest* (col. 139-140). C. XVI: *Si illegitimus, maxime filius spurius, instituitur in ecclesia, in qua institutus est pater, institutio non valet, et instituens a suis beneficiis suspendatur* (col. 140). C. XVII: *Alius quam papa non dispensat, ut filius in ecclesia paterna immediate succedat* (col. 140-141). C. XVIII: *Illegitimus absque dispensatione Papae ad dignitatem, personatum vel beneficium curatum promoveri non potest* (col. 141). Recordem que els textos pertanyen l'edició *Corpus Iuris Canonici, Pars secunda, Decretalium collectiones* a cura d'Aemilius FRIEDBERG, Graz 1959. Per tant, amb «col.» (columna o columnes) indiquem el lloc on es troben els textos en l'edició de Friedberg.

28. Vegeu sobre les dispenses de les irregularitats Raimundus PENIAFORTE, *Summa de Poenitentia*, Avenione 1715, pàg. 425-427: «Liber tertius. De filiis presbyterorum et ceteris illegitime natis videamus quare prohibentur ordinari; et quae dispensatio circa eos fiat; quis possit cum eis dispensare. ... Circa istos illegitime natos distingue, quia intrant monasterium et ibi canonice conversantur, aut renuntiant saeculo. In primo casu de iure communi promoventur ad omnes ordines... Potest tamen illegitime natis in saeculo remanentibus Episcopus dispensare in Ordinibus... Solus tamen papa dispensat talibus in episcopatu... Hodie vero, sublata omni distinctione, ... expressum est iure novo, quod nec ad dignitatem, nec ad personatum nec ad beneficia curam animarum habentia potest cum talibus nisi per Sedem Apostolicam dispensari».

29. «Iohannes, miseratione divina episcopus Barchinonensis, dilecto in Christo Bartholomeo Vilar, filio fratris Guillermi Vilar, prebiteri, monachi ordinis Sancti Benedicti, salutem in Domino. Ad humilem supplicationem pro parte tui ascribi cupientis militie clericali, super huiusmodi nobis factam ex quibusdam iustis et licitis causis per nos sumarie cognitis ac defectu natalium, quem patris de prebitero religioso genitus et soluta, super quo, dum tamen alias in etate et literatura idoneus sis repertus, tecum auctoritate ordinaria dispensamus, nequaquam obstante, liceat tibi a quocumque malueris catholico antistite, sacrosancte Romane Ecclesie gratiam et comunione habente, primam tonsuram insuper valeas clericalem sive clericali caractere insigniri et ad quatuor minores ordines temporibus tamen a iure permissis promoveri ac beneficium et astitem sine curalitate obtinere teque abilitamus etiam ad predicta. In cuius rei testimonium presentes fieri et sigilli nostri apprehensione iussimus comuniri. Datum Barchinone, XIII^a die octobris, anno a nativitate Domini M CCCC secundo», ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 8: 1395-1408, f. 89r

a la tonsura, els quatre ordes menors i per a l'obtenció d'un únic benefici *sine cura*.³⁰ El Papa, tanmateix, podrà dispensar al candidat als ordes en tots els casos d'irregularitat perquè pugui ser promogut a tots els ordes i pugui obtenir un benefici eclesiàstic malgrat tinguí la «cura animarum». ³¹ Per manament del Papa podia concedir dispenses el penitencier major.³²

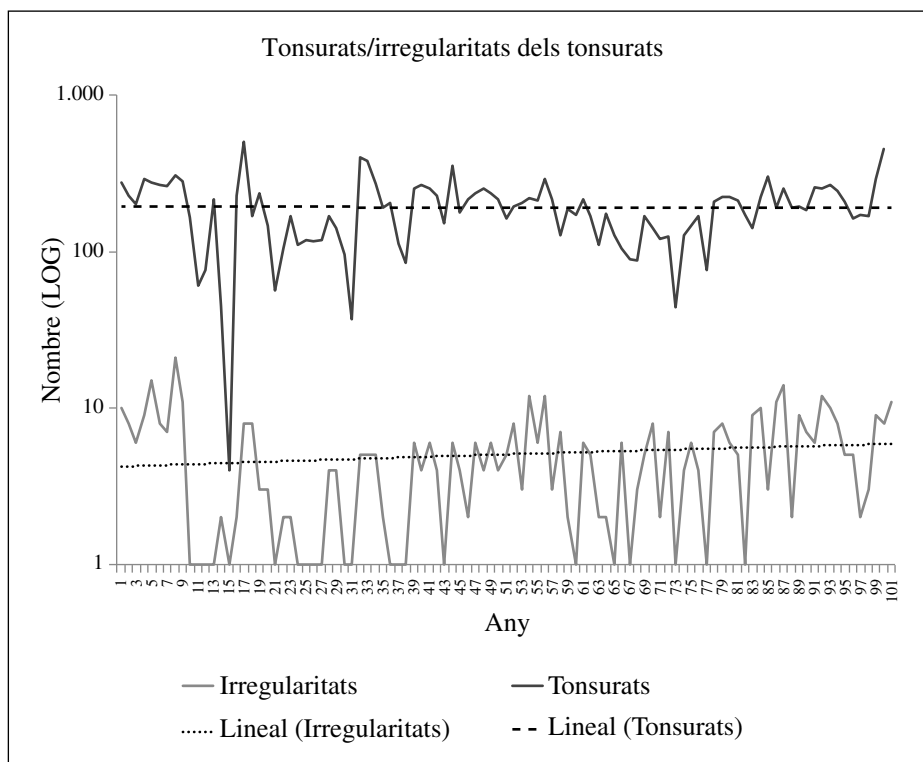
30. «Ioannes Andreas Sorts, canonicus ecclesie, vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis et cetera, dilecto in Christo Anthonio Palomeres, filio discreti Anthonii Palomeres, notarii, civis Barchinone, salutem in Domino. Illegitime genitos, quos morum decorat honestas, nature vitium minime decolorat, quia decus virtutum geniture maculam abstergit in filiis et pudicitia morum pudor originis aboletur. Sane petitio tua nobis exhibita continebat ut tecum super defectu natalium quem pateris genitus de soluto et soluta dispensare dignaremur, quod, predicto non obstante defectu, posses *primam* clericalem tonsuram a quocumque antistite sacrosancte Romane Ecclesie, gratiam et communionem habente, recipere et ad quatuor minores ordines promoveri, necnon ut unicum beneficium ecclesiasticum sine cura, si tibi alias canonice conferetur, licite recipere et canonice obtinere posses et valeres. Cum itaque, sicut a fidedignorum testimonio accepimus, tu defectum predictum merito supleas *probitatis* redimens favore virtutum quod ortus odiosus ademit, nos, volentes propterea te favore prosequi graciosi tecum ut, predicto non obstante defectu, a quocumque antistite Dei et Apostolice Sedis gratiam et communionem possis et valeas ritte et statutis a iure temporibus *primam* clericalem tonsuram recipere et ad quatuor minores etiam ordines promoveri, ipsi domino antistiti conferendi tibi, si ad hoc repertus fueris sufficiens in scientia et etate, recipiendi et unum beneficium ecclesiasticum sine cura, si tibi canonice conferatur, recipiendi et obtinendi, tecum auctoritate dicti domini Barchinone episcopi tenore presentium dispensamus et omnimodam concedimus facultatem. In quorum omnium et singulorum premissorum fidem et testimonium presentes fieri iussimus sigillo curie vicariatus dicti domini Barchinone episcopi impendenti munitas. Datum Barchinone, die quarta mensis febraioi, anno a nativitate Domini M^o CCCC LXXX sexto», ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 12: 1483-1493, f. 80r-v.

31. «Petrus Martini, beneficiatus in ecclesia de Mari, filius Narcisi Martini, sacerdotis, in sacerdotio genitus, habens a domino nostro papa super defectu natalium ad omnes sacros ordines dispensationem» (sotsdiaca, diaca, preveré), ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 12: 1483-1493, f. 7r. «Celidoni del Puig, beneficiatus in ecclesia Barchinensi, illegitimus, auctoritate apostolica fuit dispensatus» (quatre ordes menors, sotsdiaca, diaca, prevere), ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 12: 1483-1493, f. 63v. «Celidoni del Puig beneficiatus in ecclesia Barchinonensi auctoritate apostolica fuit dispensatus» (sotsdiaca, diaca), ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 12: 1483-1493, f. 84r-v, 92v. «Anthonius Riba, beneficiatus in ecclesia Barchione, com quo alias auctoritate apostolica super defectu natalium, quem patitur genitus de presbítero et soluta legitime dispensatus fuit» (prevere), ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 12: 1483-1493, f. 59r.

32. «Venerabili in Cristo Patri Dei gratia episcopo Barchinone, vel eius vicario in sipiritualibus, Iulianus miseratione divina episcopo Sabinensis, salutem et cinceram in Domino caritatem. De parte Galcerandi de Roca Crespa, scholaris Barchinone, nobis fuit humiliter supplicatum ut cum eo qui, sicut asseritur, ascribi desiderat militie clericali, super defectu natalium quem patitur de coniugato genitus et moniali ordinis Sancti Benedicti professa, ut, ipso non obstante defectu, ad omnes possit ordines promoveri et beneficium ecclesiasticum obtinere, etiam si curam habeat animarum, Sedes Apostolica dispensare misericorditer dignaretur. Nos igitur auctoritate domini Pape, cuius Penitencie curam gerimus et de eius speciali mandato super hoc vive vocis oraculo nobis facto, circumspectioni vestre committimus quatenus, si est ita, consideratis diligenter circumstantiis universis que circa idoneitatem persone fuerunt attendende si paterne non est incontinentie imitator, sed bone

CONCLUSIÓ

El gràfic que segueix ens mostra la relació entre el nombre de tonsurats en diòcesis de Barcelona en el segle xv i el nombre d'irregularitats que afectaven aquests tonsurats.

conversationis et vite sufficientisque litterature, super quibus nostram conscientiam oneramus, aliasque sibi merita sufragantur ad huiusmodi dispensationis gratiam obtinendam, cum eo super petitis misericorditer dispensetis. Ita tamen quod idem scholaris, prout requirer onus beneficii, quod eum post dispensationem huiusmodi obtinere contigerit, se faciat statutis a iure temporibus ad ordines promoveri et personaliter resideat in eodem. Alioquin dicte dispensationis gratia quoad ipsum beneficium nullius penitus sit momenti. Datum Rome, apud Sanctum Petrum, sub sigillo officii Penitentiarie, XIII° kalendas decembris pontificatus domini Sixti pape quarto anno undecimo», ADB, *Registra Ordinatum*, vol. 13: 1493-1503, f. 152r-153r.

Cal tenir present que en l'eix vertical indiquem el nombre de tonsurats i el nombre d'irregularitats. L'eix horitzontal indica, com és obvi, els anys. L'escala de l'eix vertical està dividida en 1, 10, 100 i 1000, per tal de fer gràficament present al nombre d'irregularitats. Es tracta d'una escala logarítmica en l'eix vertical, és a dir, es tracta de poder veure millor la representació gràfica d'ordenats i d'irregularitats, és a dir, se'ns permet representar-ho en un gràfic de valors de magnituds distintes. Si l'escala fos de 1, 100, 200, 300, 400, etc., la línia que indica el nombre d'irregularitats quasi no seria visible. Aquesta gràfica ens permet, a més, veure la tendència *lineal* dels tonsurats al llarg del segle xv i la tendència *lineal* de les irregularitats al llarg del mateix segle xv i poder comparar-les. Hom podrà veure que la tendència del nombre de tonsurats és quasi estable o immòbil. Altrament, la tendència de les irregularitats augmenta significativament.